બાગે મોહબ્બત

ઉર્ફે ૨૦૯૪

નાદાંનકી દોસ્તી ઔર જીકા જંજાલ.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે

સ્નીફૂ કીયા

મુનશી માહમુદમીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનકને

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની ઔર કાવશજી પેસતનજી શરાફને

જબાને ઉર્દુ બ હર્ફે ગુજરાતી.

મુંબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજીને છાપા હુએ.

ઈસ્વીસ૦ ૧૮૮૪ ઈંગ્રેજી.

કીમત છે આને.

ખ્વાબે મોહબ્બત

ઊર્ફ

નાંદાંનકી દોસ્તી ઔર જીકા જંજાલ.

—:o:—

નાટક દો બાબકા.

—:o:—

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા

મુનશી માહમુદમીયાં મુતખલ્લુસ બ રૈનકને

ઔર

છાપકે ઇજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આમકે

માલેનાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાની ઔર કાવશજી પેસતનજી શરાફને

જબાને ઊર્દુ બ હુર્ફે ગુજરાતી.

મુંમ્બઇ,

અલાયન્સ પ્રીટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ત્રીટ,

કાવશજી પેશતનજીને છાપા હએ.

ઇ૦ સ૦ ૧૮૮૪ ઇંગ્રેજી.

૨૦૫૪

તખ્તએ નાટક.

શાહે જમાન..........મુલ્કે ઇરાકકા બાદશાહ.
મેહરેજમાં ....શાહે જમાંનકા પીસર, રાહતેરૂહકા મઆશુક.
જાંનેજહા..............વાલીએ શાંમકા ફરજંન્દ, આલમ જાંનકા આશક,
રાહતેરૂહકા ભાઇ.
પુરશકોર ....વાલીએ શાંમકી મનકુહાકા પીસર.
રૈશાનબખ્ત ....વાલીએ શાંમકા વઝીરે આઝમ. [નહાર.
પીર મર્દ ....શરકીસ્તાંનકે તકીયેકા ફકીર, જાંને જહાંકા પાલ-
દીલાવર ....વાલીએ શાંમકા વઝીરે દુયમ.
યકીન ....વાલીએ શાંમકા વઝીરે સુયમ.
નેકબખ્ત ....ઇરાકકે બાદશાહ શાહે જમાંનકા વઝીર.
અઝીઝ..................શાહે જમાંનકા કુતવાલ.
નુરજેહાંન..............વાલીએ શાંમકી દુસરી બીબી-બાઅદ શાહે જમાં-
નકી મલેકા.
આલમજાન ....શાહે જમાંનકી મલેકએ ખાસકી દુખ્તર-જાંને
જહાંકી મઆશક.
રાહતેરૂહ ....વાલીએ શાંમકી મરહુમ મલેકાકી દુખ્તર-મેહરે
જમાંકી આશક.

મુકાંમ

ઇરાક-શામ.

મુંબઇની તા૰ ૩૦ મી જુન શને ૧૮૮૩.

ખ઼્વાબે મહ઼ોબ્બત

ઊર્ફ઼

નાંદાંનકી દોસ્તી ઔર જીકા જંજાલ.

———:o:———

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

———◇———

દીવાનખાંના.

———◇———

[શાહેજ઼માનકા અપની મલેકા નુરજેહાંનકે હમરાહ બએઠે હુવે નજ઼ર આના, ખ઼્વાસોંકા પંખા ઝુલાકર ખ઼ીદમત બજા લાંના.]

કાલીંગડા—ઠુંમ્રી—ટોપીવાલે સાંવરીયા—તર્જ઼.

નુરજેહાંન—મેરે જીશાંન આક઼ા, હો ક઼ાયમસદા,
તુમપર હએં હમ ક઼ુરબાંન આક઼ા—મેરે૦
આદીલ હો તુમ, દરીયા દીલ હો,
જગકે સુલતાંન આક઼ા—મેરે૦
શાહાને આલમ, હએં તેરે હરદમ,
જેરે ફ઼રમાંન આક઼ા—મેરે૦

કલ્યાંન—ગ઼જ઼લ—નક્કા એઆબી હોતા હએ—તર્જ઼.

નુરજેહાંન—ક્યું ન શાહ તુમપ ભલા સાયએ સુબ્હાંન રહે,
રોજ઼ો શબ આપ રાઇયતકે નીગાહબાંન રહે—ક્યું૦

અદલસે તેરે એક આલમકો હુવા અમ્નો અમાંન,
શેરેનર, આહુએ સાહરાકે નીધાહબાન રહે—કહ્યું૰
વાઅદએ અદલ નહીં કીસ્સે કીયા તુમને વફા?
પર ફરાંમોશી મેરે સાંથ હએ યહે ધ્યાંન રહે—કહ્યું૰

મજકુરે તર્જ.

શાહેજમાંન—આપકે કાકુલે મુશકીમે ગીરફતાર રહે,
શાઈદ ઇસ વાસ્તેહી ઐસે ખતાવાર રહે—આપકે૰
કોનસા વાઅદાં નહીં તુમસે કીયા હમને વફા,
આપકે યાર રહે, આપકે ગમખ્વાર રહે—આપકે૰
પહેલા શૌહર જો તુમારા થા વ્હો શાહેઆલમ,
ઊસ્સે કયા મેરે નહીં તુમપ ફીજું પ્યાર રહે?—આપકે૰

મુસદ્દસ.

નુરજેહાંન—આપસા શાહહી અગર હોવે વફાદાર નહીં,
ફેર વફા રૂએ જમીંપર રહે જીનહાર નહીં.
યહે નહીં કહેતી કનીજકપ તુમે પ્યાર નહીં,
પર વ્હો તાહમ હુવા પુરા મેરા ઇકરાર નહીં.
કય મુઝે વક્તે નીકાહ આપને ફરમાયાથા?
ખ્યાહ લડકેસે મેરે લડકીકા ઠએરાયાથા?

શાહેજમાન-તુઝસે વાઅદા થા યહે સચ, અબ વ્હો મુઝે યાદ હુવા,
યાદ જો તુને દીલાઇ મએં બહોત શાદ હુવા.
આજહી ઘર તેરે ફરજન્દકા આબાદ હુવા,
ખ્વાસેં વ્હો લાવો બજા જો તુમ્હે ઇરશાદ હુવા,
યાને શાહાજાદીકો લે આવ, અબ ન દેર કરો.
ઊસકે દીદારસે આંખોંકો મેરી સેર કરો.

[ખ્વાસોંકા જાંના, ઔર પુરશઊરકા આના.]

પીલુ—લાવની—કાંન ઊઠાવો ખોલોજી આંખે.—તર્જ.

પુરશઊર-મેરે પીદર હો, રશ્કે કમર હો, બેટા તુમારા મએં પ્યારા,
બસ્તી, હસ્તી, હુ મએં તુમારી, ઘરકા તુમ્હારે હું તારા—મેરે.

આફીલો ફાઝીલ, આમીલો કામીલ, તુમને બનાયા હએ મુઝકો,
પહેલે પીદરને, બ્હો બેહુનરને, કુચ્છ ન સીખાયા હએ મુઝકો.
અએ મેરી મા કયા, અચ્છા તુને બાપ દીલાયા હએ મુઝકો,
કેસા કેસા, દે કર પૈસા, ઇસને સજાયા હએ મુઝકો.
તુમ અએ બાવા ચાહો ન ગુસ્સે, ભાઇ મેરા હએ નાકારા,
બસ્તી, હસ્તી, હું મએં તુમારી, ઘરકા તુમ્હારે હું તારા—મેરે

બએત.

નુરજેહાન—[ખફગીસે] ન બકબક કર ઇતની અરે બેઅદબ,
શાહેજમાન—[હંસ કર] હએ બચ્ચા અભી, કર ન ઇતના ગજબ.

[આંનાં મહેરેજમાંકા સાત આલમજાંનકે ઔર આદાબ બજાંના.]

પરજ—મસનવી—વ્હેતો મજનુંહી હોગા દીવાના—તર્જ.

મેહેરેજમાં } અબબાજાન અર્જ કરતે હએં આદાબ,
આલમજાન } તુમ કદમોંકો હોતે હએં સેરાબ.

માહએ તસલીમ અર્જ આપકોભી,
અસ્સલામ અએ બીરાદર જેહાંતાબ.

પુરશાકોર—શાહજાદા મએં તુમસે બડા હું,
કેસા ખીજમતમે ફેરભી ખડા હું.
તુમ હો નાંદાંન ઔર મએં હું દાંના,
ઇલમભી મએંને અચ્છા પઢા હું.

શાહેજમાંન—રહો જીન્દા મેરે તુમ્હે અબસાર,
શાદ હું મએં તુમે દેખ હરબાર.
મર ગઇ જબસે માંદર તુમાંરી,
તબસે તુમપર બહોત હએ મુઝે પ્યાર.

નુરજેહાન—સદકે હું દોનુ જાને જહાંકે,
ગો હું લાયક તુમારી ન માંકે.
હું કનીકજ તુમારે પીદરકી,
લુત્ફ હએ મુઝપ શાહેજમાંકે.

પુરશગ઼ોર—વક્ત તાઆજીમકા યેહે કહાં હએ?
ગો પીદર અપના શાહેજમા હએ.
હએ અદબકા રાઅ્યતકોહી હક
મએં જીગર, તુ પીસર બેગુમાં હએ.

અબીયાત.

નુરજેહાંન—[ધમકા કર] બોલના આતા નહીં, તો બેઅદબ ખામોશ હો,
પુરશગ઼ોર—મેરી બાતોં કે સમઝનેકા તુમ્હે કયા હોશ હો?
શાહેજમાન—બેસમઝ લડકા હએ, કયું ઇસપર ગઝબકા જોશ હો,
મેહરેજમાં—આ બીરાદર રૂઠ મત, તુ મુઝસે હમ આગોશ હો.
[દોનોકા બગલગીર હોના.]
શાહેજમાન—હએ હકીકી ભાઈ અએ બેટી તેરા મેહરેજમાં,
પુરશગ઼ોર અબ હોવેગા લેકીન તુમારા જાંને જાં.
ઇસ મલેકાસે નીકાહ મેરા હએ ઇસ ઇકરારકા,
શૌહર ઇસકા બેટા હોવે તુઝસી બરખુરદારકા.
ઇસ લીયે શાદી તેરી હોવેગી ઇસ્સે નાજની,
રાજી તુભી હોવેગી મેરી રજા પર બીલ-યકી.

મુખ્મસ.

[તઆજ્જુબ હોના આલમજાનકા.]

આલમજાંન—અએ પીદર યેહે કીસ તરહસે આપકા ફરમાંન હએ?
પુરશગ઼ોર અપના હકીકી મેરા ભાઇ જાંન હએ.
ઇસકી દાયાહી મેરી દાયાથી, યેહેભી ધ્યાંન હએ?
દુધભાઇસે નીકાહ કબ હોતા અબ્બાજાંન હએ?
આપહી સોચો કહેનેકી મુઝકો નહીં ઇમકાંન હએ.
શાહેજમાન—તુતફઅે માંદર પીદર જો એક હો, વોહ ભાઇ હએ,
કયા હુવા તુમ દોનો બચ્ચોંકી અગર એક દાઇ હએ?
ઇસ મલકાને યેહે લડકા પહેલે શાહસે લાઇ હએ,
બાઅ્દ ઊસકે મર્ગકે મેરે નીકાહમે આઇ હએ,
ઇસ્સે કયા હરકત હએ, ફેર શાદીકી કયું સૌદાઇ હએ?

મેહેરેજ઼મા—હો ન બેઅદબી પીદર, તો કુચ્છ કરૂં મએં ફ઼ીલોફ઼લ,
દુધભાઇસે નીકાહ઼ હરગીજ઼ નહીં સાહ઼ેબ હ઼લાલ.
આદમીકો હએ યેહ લાજ઼ીમ, . દુધકા રખ્ખે ખ઼ીયાલ,
જાનના ઇનસાનકો નુત્ફેકા હએ અગ્રે મહ઼ાલ,
ફીસકે ઘરમે કીસકા નુત્ફા હએ, યેહ જાને જ઼ુલજલાલ.

પુરશાઉર—ગાએકે ઔર ભએંસકેભી આદમી હએં શીરખ઼્વાર,
ઉનકે બચ્ચોંકે ન કયું ભાઇ બહેન કરતે શુમાર?
માંકા પીના દુધ, ઔર ભાઇકા કર લેના શીકાર,
ઔર ખાંના ગોશ્ત ઉસકા કાટ કર લએલો નહાર,
કયા દલીલ અચ્છી હએ તેરી વાહરે વાહ! હુશીયાર.

આલમજાન—ફ઼ર્ક હએ ભાઇ બહોત, હ઼એવાંન ઔર ઇનસાંનમે,
યેહ મસલ કીસ તરાહ઼ આવે આદમીકી શાનમે?
બેટેસે જાઇજ઼ નીકાહ઼ હએ માંકા સબ હ઼એવાનમે,
નેકો બદકો જાનનેકી કબ હએ વહો ઇમકાનમે?
વહો હએ બે મજ઼હબ, પ હમ હએં મજ઼હબે સુબ્હ઼ાંનમે.

નુરજેહાંન-કીસકા મજ઼હબ, કીસકી મીલ્લત, આદમીકે ફ઼ન હએં સબ,
આયાથા મજ઼હબ ખ઼ુદા સમઝાનેતો હમ તુમકો કબ?
ખ઼ાકસે આએ હએં, ફ઼ેરભી ખ઼ાકમે જાએંગે દબ,
કીસકી જન્નત, કીસકી દોજ઼ખ઼, હએં બને ધ્રીકે અજ઼બ
જુઠ કહેનેમે બની આદમભી કરતે હએં ગ઼જ઼બ.

સુદસ.

મેહેરેજ઼મા—હોતા ગર દુન્યાંમે અએ માદર નહીં દીનો ધરમ,
આદમી કહેલાતે કયું? રહે જાતે સબ હ઼એવાંન હમ.
સારે હ઼એવાંનાતપર ઇનસાં હએ ગ઼ાલીબ દમ-બ-દમ,
સદક઼ે યેહ મજ઼હબકા હએ, ઇસમે નહીં કુચ્છ બેશો કમ,
ઇસ લીયે રખતે હએં પ્યારા અપના મજ઼હબ આદમી,
માને જો મજ઼હબ નહીં, હએ વહો ભલા કબ આદમી?

અબીયાત.

શાહેજમાન—છોડ દો મજહબ તુમારા, યેહે નહીં કહેતે હએં હમ,
બાપકેતો હુકમપર જાલીમ રહે. સાબેત કદમ?

આલમજાંન—બાપ ફરમાવે અગર બરચોંકો મજહબસે ખીલાફ,
સર કટાંના, પર ન સુન્ના, લીખ્ખા હએ મજહબમેં સાફ.

શાહેજમાન—જબ કયા સચહી તોડોગે તુમ યેહ મેરે ફરમાનકો?
હો ન એએ ફરજંદો જીદદી, રખ્ખો પ્યારી જાનકો.

મેહરેજમાં—જાંન જાએતો બલાસે, પર નહીં મજહબ છુટે,
સબ છુટેં તો ખએર, લેકીન હમસે ખાલીક કબ છુટે?

નુરજેહાંન—ગર છુટા ખાલીક તો તુમકો શાહા લેવેંગા સમ્ભાલ,
શાહા તુમકો છોડે, તો ફેર કૈસે હોંગે પ્રાએમાલ?

આલમજાંન—કીસ્સે હો પામાલ હો, જીસકો કરે મૌલા નેહાલ,
એક ગઝલ તુમકો સુનાતી હું મએં દેખો હસ્બે હાલ.

જુલા—ગઝલ—બલાએં જુલ્ફે જાંનાકી—તર્જ

બની આદમ ન હો ગાફીલ ખુદાકી મહેરબાંનીસે,
હએ તેરી પાક હસ્તી એક કતરે ગન્દે પાંનીસે—બની૦

અગર દુન્યાકા હએ તુ શાહ, ન ઉસપર ફખ્ર કર ગુમરાહ,
ધીજું તુઝસે કઈ જીજાહ, ઉઠે હએં દારે ફાંનીસે—બની૦

ગદાકો પલમેં ગર ચાહે તો મૌલા બાદશાહ કર દે,
જેહાંકે શાહકો લહેજેમે મીટા દે હુકમરાંનીસે—બની૦

અબીયાત.

શાહેજમાન—[ગુસ્સેસે]

ગર્ચે ન મેરે તાબ્એ ફરમાન હોગે તુમ?
કહે દેતા હું કે લાયકે જીન્દાંન હોગે તુમ.

આલમજાંન—જીન્દાંમે રહેનેકા હમે ફીકો ખતર નહીં,
યેહે હુકમ આપકા તો સુને એએ પીદર નહીં,

શાહેજમાન—ઐસા હએ? જપતા લે આ સીપાહીકો પુરશગીર,
ફ્એદ ઇસ હટેલી લડકીકો તા ન્હો કરે જરૂર.
જીસ બાગમેકે વાલેદાકી ઇન્કે ફ્ખ્ર હએ,
ફ્એદ ઉસમે રહે હે લડકા, બસ ઇસપર રહે જબ્ર હએ.

[પુરશગીરકા જાના, મેહરેજમાનોં આલમજાનકા ગમસે ગરદન ઝુકાના—નુરજેહાનકા અંગુસ્તે હએરત દંદાનમે લેનાં, બાદશાહકે ચેહરેકા ગએઝો ગઝબમે દીખાઇ દેના.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

બાગ.

[શાહજાદી રાહતેરેહકા ખ્વાસોંકે હમરાહ સૈરફરી કરતે હુવે આના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ—ગઇ એક બ એક જો હવા પલટ—તર્જ.

રાહતેરેહ—

અએ નસીમ જબ તુઝે જાંનુ મએં, મેરે ગુલકી બુ ચમનસે લા,
તુઝે હએ કસમ ઊસકે જુલ્ફકી, હો ખુતનમે તુ તો ખુતનસે લા—અએ૦
તુઝે રહેનાંથા ગર હીજાબમે, શબકો આયા ક્યું મેરે ખ્વાબમે?
મેરા દીલ પડા હએ અઝાબમે, આ કર ઊસકો રંજો મોહનસે લા—અએ૦
મએં હું કુશ્તા એક શાહસવારકા, ક્યા ઠીકાંના મેરે ગુબારકા,
જીસે શૌક હોવે મજારકા, લાશ મેરા ચર્ખે કોહનસે લા—અએ૦
[રાહતેરેહકા ગમ ખાંના, ખ્વાસોંકા મનાંના]

જીલા—બરહંસ—ગઝલ—બહોત સહી તોરી—તર્જ.

ખ્વાસે—રહે ક્યા આજ શાહજાદી વાહશત હએ તુમકો?
ખીયાલી સનમસે ક્યું ઉલફત હએ તુમકો?—રહે૦
કહીં ખ્વાબકી સચ્ચી હોતી હએં બાતેં?
અજબ તરહકી રહે મોહબ્બત હએ તુમકો?—રહે૦

હુવા વકતે દરબાર ચલીયેગા સરકાર,
લીબાસ અબ પહેન્નેકી આદત હુએ તુમકો—યેહ૦
[દાખેલ હોના રૈશનબખ્ત વજીરકા.]

અબીયાત.

રૌશનબખ્ત—શાહજાદી જલ્દ ચલીયે કે દરબારે આમ હુએ,
રાહતેરુહ—દરબારકો તુમારે મેરા અબ સલાંમ હુએ.
રૌશનબખ્ત—કીસ તરહકી સુનાતેહો યેહ બાત હમકો આજ,
રાહતેરુહ—અબ તખ્ત મુઝકો ચાહીયે ઔર ન તુમારા તાજ.
રૌશનબખ્ત—કુચ્છ બાતભીતો દીલકી હમે તુમ સુનાંઇયે,
એકદમહી દીલ ન રાજસે અપના ઉઠાઇયે.

ભએરવી—ગઝલ—તેરે માનીંન્દ અગર—તર્જ.

રાહતેરુહ—ન શોકે શાહી હુએ હમકો, ન જોકે માસીવાઇ હુએ,
હમે મન્જુર બસ એક શાહે ખુબાંકી ગદાઇ હુએ—ન૦
મેરા દીલ નીંન્દમે લુટા, લુટેરેકો પકડ લાવો,
કહો યેહ તેરે આશકને તુઝે ચોરી લગાઈ હુએ—ન૦
જો જબ દુજદીદા નજ઼ે ઘુસ ગઈ આંખોંકે રસ્તેસે,
પુકારા દીલને પકડો, મુઝપ ચોરોંકી ચડાઇ હુએ—ન.

મુસદ્દસ.

રૌશનબખ્ત-આપકો શાદીકીહી ખ્વાહીશ હુએ શાહજાદી અગર,
તો જમાંઅતસે વજીરોંકે સલાહ લો પેશતર.
કૌન હુએ જો ઊસકીભી કર દીજીયે હમકો ખબર,
દેંગે હમ સારે જવાબ, હસ્બો નસબકો દેખ કર,
જો જવાં કોઇ અગર હોવેગા લાયક આપકે,
તબતો સબ હો જાએંગે શાદીકે શાયક આપકે.
રાહતેરુહ—ઇસ્કમે અએ બે સમઝ, હસ્બો નસબકા કયા હુએ કામ?
કર લીયા શૌહર જુલએખાંને કયું યુસફસા ગુલાંમ?
હો ગયા મેરા નીકાહ ઊસ યાર બીન સબસે હરામ,
જો મીલાતો ખએર, વર્ના શાહીકોભી હુએ સલાંમ,
પીરમર્દ એક શહરકે બાહેર હુએ વાં તુમ જાવો જલ્દ,
હુએ હમારા યાર ઊસકે ઘર ઊસે લે આવો જલ્દ.

અબીયાત.

રોશનબખ્ત—દેખું કયા દેતી હએ વુજરાકી જમાઅત મશવેરા,
અપના હએ પાબન્દે કાનુને રીયાસત મશવેરા.
આપકે વાલીદને કી જન્નતકી જબ રૂખસત તલબ.
મશવેરા હોતા નહીં તો તુમપ કયા હોતા ગઝબ?
માનેભી પ્યાલા તુમારી પી લીયાથા મૌતકા,
વારીસે શાહ હોતા બેટા આજ ઊનકી સૌતકા.
ઊસકી માંકો ઔર ઊસે જબકે દીયા હમને નીકાલ,
તબ મીલી હએ ગાદી તુમકો શાહજાદી નેકફાલ.
હોગા યેહુભી કામ સબ વુજરાકેહી ફરમાનસે,
સોંચો અબ ઇસ બાતકો કુચ્છ આપહીકે ધ્યાંનસે,
તકીયેમેકા પીરમર્દ અદનાસે અદના હએ ફકીર,
આપકી ઔર ઊસકે બેટેકીતો હો કૈસી નઝીર?
રાહતેરૂહ—બાતકા અનજાંમ લા, તુ ઊસકી નફરત છોડ કર,
વર્ના મએં જોગન બનુંગી બાદશાહત છોડ કર.
[જાંના બેકરારી કરતે હુવે ખ્વાસોંકે સાત રાહતેરૂહકા.]
રૈશાનબખ્ત—કયા કરૂં જીદ કરતી હએ તો સબકો સમઝાતા હું મએં,
રાએસે સબકી ફેર ઊસ લડકેકો લે આતા હું મએં
[રવાંના હોના રૈશાનબખ્તકા.]

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

કબ્રસ્તાંન.

[મેહરેજમાકા અપની માંદરકી કબ્રપર ફરીયાદ કરતે હુવે દીખલાઇ દેના.]

આસાવરી-ગઝલ-અબ આન નઝર તાલબે દીદાર-તર્જ.

મેહરેજમા—દરીયા કયું અબસ મોતીકો પાલાથા સદફમે?
ખસ્તા હો હુવા જોહરીકી આંનકે કફમે—દરીયા.

ઇસ દોરમે અએ માં કયા ચતીમોંકા ઠીકાંના,
વાલીદને કમર બાંધી હએ બચ્ચોંકી તલફમે—દરીયા.

સદ હએફ હુવે પએદા હમ ઊસ દોરે સીતમમે,
જો તેરવી સદદી કહા કરતેથે સલફમે—દરીયા.

રોનક ઊઠે આલમસે તો જીનેકા મજા કયા?
જીન્દોંસેતો ફેર મુર્દે જીયાદા હએ શરફમે—દરીયા.

[મેહરેજમાંકા કબ્રકો છાતીસે લગાંના, એક જલ્લાદકા
શમસીરે આબદાર લીયે આંના, ઔર મેહરેજમાંપર
વાર કરને ચહાના, માદરકી રૂહકા કબ્રસે બાહેર નીકલ-
આના, જલ્લાદકા ઊસે દેખ કર બહોતહી ઘબરાના,
રૂહકા દેકર દીલાસા ઉસકો ખુબ મનાના.]

પીલુ-લાવની-ગઝલ-જાંનો ગુનીજન દેવી હુ સારી-તર્જ.

રૂહેમાંદર—

ફૌક તુ કર કમ, અએ બની આદમ, મએં હું રૂહે રવાંની,
મેરા પીસર હએ, લખ્તે જીગર હએ, એક રહે યુસફે સાંની—ફૌક.

બાઇ તુ ઇસકો, કત્લ ન કર તુ, બાહારે દોલતો હશમત,
માંલ હમાંરા, લેલે સારા, દેતી હું મએં નીશાંની—ફૌક.

બાગકે બાહર, હએ જો બડા દર, ખોદ વહાં તુ જા કર,
નીકલે જો દોલત, તુઝકો ઇનાયત, કરતી હું મએ અએ ગ્યાની—ફૌક.

[જલ્લાદકા ખુશીયાં મનાંતે હુવે જાંના.]

મુસદદસ.

મેહરેજમાં—મુઝકો સતા રહે હએં સીતમગાર અમ્માંજાંન,
કીસ કીસ તરાહકા દેતે હએં આઝાર અમ્માજાંન.
કયા દર્દો ગમમે હું મએં ગીરફતાર અમ્માંજાંન,
અબ જીન્દગી હુવી મુઝે દુશવાર અમ્માંજાંન,
બાહરે ખુદા બુલાલો મુઝે અપને પાસ તુમ,
બીન મેરે કબ્રમેભીતો હોગી ઊદાસ તુમ.

ચીન્ઝોટી-ગજલ—દારે ફનાંસે દીલકો—તર્જ.

રેહે માદર—અએ નુરે ચશ્મ દીલસે તાહમ્મુલ ન છોડનાં,
ઊમીદ હક્કસે રન્જમે બીલકુલ ન છોડનાં.—અએ.
બુલબુલ હએ બાગબાંને ચમન તુઝપે મેહરબાં,
ગુલચીંકિ ખૌફસે તુ કહીં ગુલ ન છોડના.—અએ.
જલ્દી સીધારો આએંગે દુશમન વગર ન અબ,
હુકમે હએ બદ તુમારે તગાફુલ ન છોડના—અએ.
[રેહે માદરકા ગાયબ હો જાંના.]

મજકુર તર્જ.

મેહેરેજમાં—અએ નુરે દો જહાં કયું નેહાં હએ તુ ખાકમે?
મએં પાવું તુઝકો કૈસા, કહાં હએ તુ ખાકમે.—અએ.
યા ખાકમેંહી હએ તુ યા અફલાકપર ગયા,
આ જાવું મએં વ્હે હો જો અવાં હએ તુ ખાકમે.—અએ.
કયું નુરી બનકે આયાથા ખાકી અગર થા તુ,
અએ અર્શે જેબ કર તો બયાં હએ તુ ખાકમે?—અએ.
મીલ જાવું મએં ભી ખાકમે સાબીત વ્હે હો અગર,
અએ રૌનકે જમીનો જમાં હએ તુ ખાકમે.—અએ.
[ધબરાતે હુવે આના જલ્લાદકા.]

અબીંયાત.

જલ્લાદ—આહુએ સાહરાએ શાહી હો ફરાર,
આતા હએ વ્હો સગ તુઝે કરને શીકાર.
નામ જીસ બેઅકલકા હએ પુરશઊર,
અકલ ઊસ પાગલસે તો હએ કોસોં દુર.
ઊઝકી માંદરને ઊસે ભેજા યહાં,
દેખને આયા તેરા ખુને રવાં.
સાથ મેરે જલ્દ ચલ અએ માંહજબીં,
છોડ આતા હું તુઝે જા કર કહીં.
એકહીરનકી આંખોંકો ફેર મએં નીકાલ,
ઊસ મલેકા ફાહેશાકો દુંગા હાલ.
[તાકીદસે જાંના જલ્લાદકે હમરાહ
મહેરેજમાકા.]

બાબ પહેલા—પરદા ચૌથા.

કુએદખાંના.

[દાખેલ હોના આલમજાનકા આહે
જારી કરતે હુવે.]

જીલા-ઝી-ઝોટી-ગઝલ—યે હે બાહરે આલમમે જીન્દગી.—તર્જ.

આલમજાંન—ચમનસે તુને નીકાલા સૈયાદ,
કીસ તરહ આશીયાંને બુલબુલ,
હએ બાહરે ગુલ મત સમઝના તુ,
ખારોંકે લીયે હએ ફુગાને બુલબુલ.—ચમનસે.
અસીર કરતા હએ કયું કફ્સમે,
તુ જુલ્મ કર હું મએં તેરે બસમે,
પડા હએ તુ કૌનસી હવસમે,
જો ચાહતા હએ જીયાંને બુલબુલ.—ચમનસે.
ચમનકા ગર તુ હુવા હએ માલી,
તો તીફ્લ ગુન્ચેકાભી હો વાલી,
શુગુફ્તા કર તુ ગુલે નેહાલી,
યે સુન જરા દાસતાને બુલબુલ.—ચમનસે.

[આના નુરજેહાંનકા, ઘબરાના
આલમજાંનકા.]

કલ્યાન-ગઝલ—મુર્ગેદીલ મત રો યાંહાં—તર્જ.

નુરજેહાંન—

કયું હએ આલમજાન શાહાજાદી તુ જીન્દાંનમે,
તુઝકો કર સકતી હું દાખેલ શાહોંકી મએં શાંનમે.—કયું.
પુરશફેર અપના જો શાહજાદા હએ ઉસકો માંન તુ,
હો મલેકા મુલકકી, આ ઉસકે તુ ફરમાંનમે.—કયું.
વો દીગર હએ, તુ દીગર હએ. કુચ્છ તેરા ભાઇ નહીં,
બીબી ઉસકી હોકે લે જી ઉસકા તેરી જાનમે.—કયું.
પુરશફેર અએ મુનકીરે અશરત હએ તેરા નુહે અએશ,
મડહ કલેમા ઉસકા મત પડ રન્જકે તુફાંનમે.—કયું.

કુંમરી-રાજાજી મોહે હારકી ગરજ નાહીરી—તર્જ.

આલમજાન—

બલારે મોહે મરન જીવન નાંહીરી,
તોરા છોરા, નાથ હો મોરા, માનત હએ હમરો, મન નાંહીરી-બલા.
હરકે દ્વારે જાએ પુકારૂં, ઓ મોરે કીરતાર,
બૈરી ઘેરે આન પડી હું, અબ હએ તોરો આધાર,
ખાકમે તન નાંહીરી, મીલત હએ મોરા, ખાકમે તન નાંહીરી-બલા.

આસાવરી-ગઝલ—અગર આપકો ગૈર—તર્જ.

નુરજેહાંન—[ગુસ્સેમે] હએ ફરજ દસે મેરે ઇનકાર તુઝકો,
કરૂં કયું ન જીનેસે બેઝાર તુઝકો—હએ.
મએં જાતી હું, પર આલમજાં તુ સમઝના,
કે અબ કયા કયા હોતે હએં આઝાર તુઝકો.—હએ.
[જાંના નુરજહાંનકા ઓર તલમલાંના આલમજાનકા.]

કલ્યાંન-ગઝલ—દુલહન માગે સંવારન સારી.—તર્જ.

આલમજાંન—કરૂં કાફરો કૈસી મએં બુતપરસ્તી,
ઉસે પુજું દી જીસને હએ મુઝકો પસ્તી.—કરૂં.
ન બેચુંગી ઇમાન જાં મુફત દુંગી,
બહોત હએ ગીરાં વ્હો બહોત હએ વ્હે સસ્તી.—કરૂં.
કરૂં આશનાઇ કયા બાહરે જહાંમે,
હએ મીસ્લે હુબાબ અપની અએ યારો હસ્તી.—કરૂં.
[આના જલ્લાદકા હીરનકી આંખે હાતમે લે કર.]

બએત.

જલ્લાદ—શાહજાદી કર બયાં કે મલેકા કહાંપર હએ?
મએંને સુનાં મહેલમે કે, આઇ યહાંપર હએ.

મુદસ.

આલમજાંન—શાહજાદી જો હો તેરી તુ ઉસ્સેહી જાકે પુછ,
યા તેરે બાદશાહકો ઇસ જા બુલાકે પુછ.
મએં હું ગુનાહગાર ન મુઝકો સતાકે પુછ,
જાલીમ ન એકસોંકે તુ દીલકો દુખાકે પુછ,
તેરી મલેકા વ્હો હએ, તો શાહજાદી મએં નહીં,
ઝુઠી ખુશામદોંકી તો હું આદી મએં નહીં.

અબીયાત.

જલ્લાદ—દુશમન સમઝ ન, બન્દા તેરા જાંનીસાર હય્યે,
મેરે સબબસે જીન્દા રહા તેરા ભાઈ હય્યે.
રીશવત મુઝે મલીકાને જો દી હય્યે બેશુમાર,
મય્યેં ઉસકે કત્લકો ગયા લે તેગે આબદાર,
પર તેરી મંકી રૂહ હુવી કબ્રસે અયાં,
ઔર યહે કહા મુઝે કે "અય્યે જલ્લાદ બદગુમાં ?
કયા હોગા ફાય્યેદા તુઝે બેકસકો માંરકે ?
જાંના હય્યે સબકો રૂબરૂ પરવરદેગારકે."
યહે સુનતેહી મય્યેં ભાઈકો તેરે નીકાલકે,
બાહરે નીશાં લે આયા હું દીદે ગીઝાલકે.

[જલ્લાદકા આલમજાંનકો હીરનકી આંખે દીખલાના.]

અબ તુભી કોઇ તરહસે ફય્યેદે હીરાસ છોડ,
ભાઈ તેરા મીલેગા, તુ મત ઉસકી આસ છોડ,

[પુરશરૂરકા બેહુદેપનસે આંના, ઔર જલ્લાદકા દો જાંનુ હો કર સર ઝુકાંના.]

અબીયાત.

પુરશરૂર—કયું આંનકે ખડા હય્યે, તુ કહે અય્યે નફર યહાં !
જલ્લાદ——સાહેબ બયાંતો કીજે હય્યે માં આપકી કહાં !
પુરશરૂર—હોગી મહેલમે, કાહેકો વ્હો આવેગી યહાં,
જલ્લાદ——તસલીમ જબતો લીજીયે, મય્યેં જાતા હું વ્હાં.

[જલ્લાદકા જાંના, ઔર પુરશરૂરકા આલમજાંનકો મોહબ્બત જીતાંના.]

બરહન્સ—ગઝલ—પીલા સાકી સાગરે બેનઝીર—તર્જ.

પુરશરૂર—કયું આઝુર્દા હો તુમ અય્યે દીલદારે મન,
તલબગારે મન ઓ વફાદારે મન—કયું.
મય્યેં તેરી મહોબ્બતમે ઉલ્લુ બનાં,
મુઝે પ્યાર કર તુ અય્યે ગમખ્વારે મન.—કયું.

આલમજાંન—તુ ઊલ્લુ બને, યા ગધા બનકે આએ,
ન તુઝસે બલાભી મેરી દીલ લગાએ.—તુ.
અરે રૂસીઆહ અપના મુંહ કાલા કર,
કસમ હએ જો ફેરસે મુઝે મુંહ દીખાએ.—તુ.

મુખમ્મસ.

પુરશઊર—ગોરા ગોરા મુંહ મેરા આતા નહીં હએ ગર પસન્દ,
તો મએં કર આતા હું કાલા મુંહ, જો હો દીલબર પસન્દ.
જી પસન્દ હો, તન પસન્દ હો, યા હો મેરા સર પસન્દ,
જો તુઝે ચાહે સો લે, લેકીન મુઝે તુ કર પસન્દ,
કયું નહીં કરતી મુઝે રશ્કે મહે અનવર પસન્દ?
[ઝોંકસે ફીરના.]

આલમજાંન—
[ખુદસે] યેહ ગધા આ જાએગા બેશક મેરે અબ દાંમમે,
ખુબ હએ મૌકા કરૂં સુસ્તી કયું અપને કાંમમે?
[પુરશઊરસે] પુરશઊર, હું મએં નેહાયત રન્જ ઔર આલામમે,
ચાહુંગી તુઝકો, તો હો જાવુંગી રૂસવા આમમે,
ભાઇ મુઝકો માર ડાલે મેરા સુબ્હો શાંમમે.

પુરશઊર—શાહોંકે આગે ભલા કર સકતા હએ મજદુર કયા?
ભાઇ તેરા તુઝકો મારે, યેહ ઊસે મકદુર કયા?
ઔર રૂસવાઇકા ગમ તુઝકો અએ રશ્કે હુર કયા?
મહેલમે કર લેં નીકાહ તો હોગી તુ મશહુર કયા?
વાસ્પભી કર તુ બયાં, કે હએ તુઝે મન્જુર કયા?

અબીયાત.

આલમજાંન—મુઝકો હએ મન્જુર કે દે દે મુઝે તેરા લીબાસ,
તા ન દારોગા મુઝે જીન્દાંકા રોકે બદ હવાસ.
યાંહાંસે મએં શહેરકે બાહેર અબ હોતી હું ફરાર,
શાદીકા જોડા વ્હાં તુ લેકર આંના નામદાર,
કરકે બાહેરસે નીકાહ, ઘરમે ચલે આએંગે હમ,
હોગી શોહરતભી નહીં, મતલબકોભી પાએંગે હમ.

પુરશઊર—અચ્છા, અચ્છા, લે અએ આલમજાંન યેહ પોશાક તુ,
ખુબ હીકમત યેહ નીકાલી વાહા! તુને ખુબરૂ.
[પુરશઊરકા લીબાસ ઊતાર કર દેના, ઔર
આલમજાનકા વ્હો પહેનના.]

આલમજાંન—જલ્દ આંના, મુન્તજીર રખના ન મુઝકો મેરી જાંન,
પુરશઊર—આતા હું હૈરાન અભી, તનમે મેરે હએ તેરી જાંન.
[આલમજાંનકા જાંના, પુરશઊરકા ખુશીયાં મનાંના.]

આસાવરી-હોરી—તોહે લાજીમ યેહી હએ—તર્જ.

પુરશઊર—કીસકી દુન્યાંમે હએ એસી કીસમત,
દી ખુદાને મુઝે જૈસી કીસમત—કીસકી.
બાપ પહેલા તો મેરા મુવા હએ,
દુસરા બાપ મ્હે શાહ હુવા હએ,
હું મએં દો બાપકા કૈસી કીસમત.—દી ખુદાને.
[જાંના પુરશઊરકા.]

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવા.

જંગલ.

[એક પીરમર્દકા યાદે ઈલાહીમે તસબીહ ફીરાતે હુવે નજર આંના. નજદીક ઉસકે જાંનેજહાંકા આરામ ફરમાએ હુવે દીખલાઈ દેના.]

ઝીંઝોટી—ગઝલ—તુ તો નામકા વાકે સુમરન કર—તર્જ.

પીરમર્દ—
ફલકકા પરદા મલક ઊઠા દો, ઝલક દીખા દો યાર,
ઝટકકે દાંમન, મટકકે ઊઠું, અટકકે કયું હું ખ્વાર.—ફલકકા.
જો બાટ પાવું, તો કાટ આવું, દીખા દો કોઈ ઘાટ,
છુટેંગે તુમસે, લુટેંગે ગુમસે, ઊઠેંગે કુમસે યાર.—ફલકકા.
તુ મસ્તે મસ્તી. તુ હસ્તે હસ્તી, મએં પસ્તે પસ્તી હાએ!
કરમ તેરા હએ, સીતમ મેરા હએ, ઘસીસે હું નાચાર.—ફલકકા.
તેરી મદદ હએ, તો જુલ્મ રદ હએ, યેહી સનદ હએ પાસ,
કે તુ યંહીપર, કહાં કહીંપર, નેહાં નહીં પર વાર.—ફલકકા.
એ જેબે આલમ, શફેએ આલમ, હું મએં નશેમે ખાક,
મ્હાં હએ રૈનક, વ્હાં હએ રૈનક, કહાં હએ રૈનકદાર, ?—ફલકકા.]
[નીંન્દસે ઘબરાકર ઊઠનાં જાંનેજહાં દીલફીગારકા, ઔર ઊસકો દીલાસા દેના પીરમર્દ હુશ્યારકા.]

બએત.

ક્યું ખબરાકે ઊઠા તુ જાંનેજહાં ?
ડરા નીંન્દમે ક્યા તુ અએ મેરી જાં ?

જીલા-બરહંન્સ—ગઝલ—ગારમે ગમકે તુ આશેર—તર્જ.

જાંનેજહાં—
ખ્વાબમે કોઇ, ગયા હએ દીલ હમારા લુટ કર,
ચોરને જીસે હમે અફસોસ ! મારા લુટ કર.—ખ્વાબમે.
લેકે દીલભી મારી કાતીલને મુઝે તલવારે ઇશ્ક,
કર ગયા ફુજજાકુ જખ્મી માલ સારા લુટ કર.—ખ્વાબમે.
યાતો દે વાપસ મેરા દીલ, યા મુઝે તુ કત્લ કર,
લુટા દીલ તો સરભી લે જા, અએ દીલઆરા લુટ કર.—ખ્વાબમે.
ખ્વાબે ગફલતમે હુવે તુમ ઉસપ કાબીજ અએ સનમ,
વર્ના દીલ લાતા મેરા જીભી તુમારા લુટ કર.—ખ્વાબમે.

બએત.

પીરમર્દ—જાંનેજહાં ક્યું કરતા હએ દીવાંનોસી તુ બાત ?
આયાથા કોન ખ્વાબમે તેરે અએ નેક જાત ?

મુદસ.

જાંનેજહાં—વાલીદ પરી એક આઇથી ગેસુ સંવારકે,
દીવાંના મુઝકો કર ગઇ નજ્જારે મારકે.
વ્હો લે ગઇ શભી મેરી દીલપર ઊતારકે,
મએંનેભી દીલ દીયા ઊસે આખીરકો હારકે,
મુઝકો મીલા પતાભી વ્હો વાલીએ શાંમ હએ,
ઇન રોજો તખ્તપરભી ઊસીકા કીયાંમ હએ.

અબીઆત.

પીરમર્દ—નીસબત હએ બેટા લાએલકો સંગે સીઆહાસે ?
મનસુબ હોતાભી હએ ગદા કોઇ શાહાસે ?
સચ હએકે મુલ્કે શાંમકી હાકીમ હએ નાજની,
પર કીસ તરેહ વ્હો હોવે ભલા તેરે દીલ નશીં ?
મુફલીસ હએં હમ, હમારે હએ નજદીક જર કહાં ?
મેજરકે ઊસકો દેખ સકે કોઇ દર કહાં ?

સારંગ-ગજલ—દીલ મેરા જીસને લે ગયા—તર્જ.

જાંનેજહાં—બેજર હએ કૌન, ઔર કહો જરદાર કૌન હએ ?
ગુલ કીસ જગેસે આયા હએ, ગુલજાર કૌન હએ?—બેજર.
જરવાલોંસે ગરીબ, ગરીબોસેં આહલે જર,
ગર ન ગીઆયા હોવે, તો સરકાર કૌન હએ?—બેજર.
આશક અગર ન હોવે, તો માઆશુક હોવે કૌન?
ગર બાવફા ન હો, તો જફાકાર કૌન હએ?—બેજર.
અન્ધેર ગર ન હો, તો ઊજાલેસે કામ કય?
રૌનક ન હો, તો તાલીબે દીદાર કૌન હએ?—બેજર.

[આના વજીરે આઆજમ રોશનબખ્તકા કઇ આહલેકારોંકો હમરાહ લે કર, ઔર સર ઝુંકાના પીરમદ કે આગે.]

અબીયાત.

રોશનબખ્ત—અએ શાહ સાહેબ હું અર્જ પરદાજ મએં,
અબ એક આપસે કહેતા હું રાજ મએં.
મલેકા જો વ્હો ફીશવરે શાંમ હએ,
તુમારે પ ઊસકા રહે પએગાંમ હએ,
"કે જો હએ પીસર આપકા ગુલઊજાર,
મેરા ખ્વાબમે લે ગયા વ્હો કરાર,
વ્હો કાફીર સનમકી હુવી હું મએં ગાંમ,
મેરી શાદીકા ઊસ્સેહી હએ કીયાંમ
મેરે હાતમે દીજે અબ ઊસકા હાત,
રહેં તાકે તા જીસ્ત હમ દોનુ સાત."

પીરમદ.—મએં રખતા નહીં ભાઇ કોઇ પીસર,
હએ પાલા હુવા એક વ્હે લખ્તે જીગર
ઇસેભી હુવા શાઇદ હએ કોઇ ખ્વાબ,
હું રાજી તુ લે જા હએ કારે સવાબ.

રોશનબખ્ત—ચલો અએ મીયાં ખુલ ગએ અબ નસીબ,
હએ શાદી તુમ્હે શાંમકી અબ નસીબ.

સારંગ—ગઝલ—તુમ અપની ચશ્મ મસ્તકા—તર્જ.

જાનેજહાં—શાહીસે કામ હમે ન હમે સુલતાનસે ગરજ.
હમે રોઝો શબ મુઝેતો મેરી જાનસે ગરજ—શાહીસે.
કાફીર સનમ મીલે તો હમે કુફ્ર હમે કુબુલ,
મઝહબસે હમે ગરજ ન તો ઇમાંનસે ગરજ—શાહીસે.
જો મુઝકો ચહાતા હમે, મએં ઉસકા હું ગુલામ,
હીંન્દુસે હમે ગરજ ન મુસલમાનસે ગરજ—શાહીસે.
[પીરમર્દકો] દો તુમ રજા તો જાકે મીલું આપને યારસે,
ઉસ્સે હમે પહેલ સાહેબે ફરમાનસે ગરજ—શાહીસે.

પરજ-કાલીંગડા—સંગદીલ હમ હોકેરે—તર્જ.

પીરમર્દ—ખુદા નીગાહબાં હમે તેરા, જા અએ પીસર સીધાર તુ,
દોઆ હમે મેરી યેહી પાએ બસ કહીં કરાર તુ.
ઇશ્કે મજાજીસે જો મુંહ ફેરા તુને અએ પીસર,
તો બાહરે હકુમે કીસ તરહસે હોગા બેટા પાર તુ.
[પીરમર્દકો તસલીમ કરકે વજીરકે સાથ જાંના જાંને-
જહાંકા, ઔર આંના મેહરેજમાં નાતવાંકા.]

કાફી-હોરી—ગઝલ—રંગ ડારા મોહકો તુને રંગારી.—તર્જ.

મેહરેજમાં—લો મએંતો અબ આયા હું ઘરબાર તજકે,
હે પાપી જગતસે ફેર આયા હું લજકે.—લો.
હરવાલે મોહેકો હરકા પતા દો,
વએકુંઠ લુંગા મએં અબ વાકો ભજકે.—લો.
ખાક લગાવું, ભભુત રમાવું,
મએં અબ સાજ સાજુંગા સાજનસે સજકે.—લો.

જીલ્લા-ઠુંમરી—પીની પીની પ્રેમાંનન્દ પ્યાલો—તર્જ.

પીરમર્દ—ભરે ભરે હમે ઇશ્કકા દમ તુ,
રહેના સાબીત અએ બની આદમ તુ.—ભરે.
દીલકો લુભા કર, યાદે ખુદા કર,
ભુલા જા અંાબ સારા આલમ તુ.—ભરે.

[પએરાંપે ગીરના મેહરેજમાંકા, ઔર સરપર
સાયા કરના દુરવેશે જહાંકા.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

જંગલ-

[આલમજાંનકા આંના લીબાસે મરદાના પહેનકર શીકસ્તા હાલમેં]

આસાવરી-ગઝલ—દો ઉસકા પતા અય લોગાં-તર્જ.

આલમજાંન—
જીસે સમઝતે હય અપની હસ્તી, વોહી હો ગઇ હય હમારી પસ્તી,
હમે નહીં જીન્દગીકી મસ્તી, અજલ કમર ક્યું નહીં તુ કસ્તી?—જીસે.
હજારોં તલવોંમે છુબ ગયે ખાર, મયેં રાહ ચલનેસે અબ હું બેઝાર,
અજલ સીવા કૌન હય મેરા ગમ્ખ્વાર, નહીં હય વોહભી કમરકો કસ્તી.-જીસે
ગુજર ગઇ ઊમ્ર મેરી સારી, કી કૌનસી મયેંને નામદારી,
તુઝે ખુદાયા જો હોગી પ્યારી, યેહ ગમકી નાગન હય મુઝકો ડસ્તી.—જીસે.

[મારે ગમકે આલમજાનકા બેહોશ હોના, એક ગુલામ ફરોશકા આંનકર આલમજાંનકો ઉઠા લે જાને ચહાના.]

બએત.

ગુલામ ફરોશ—શુક્રે હક લાવું બજા, કે હો ગયા હય મેરા કામ,
હય વઝીરે શામકો મનઝુર એક ઐસા ગુલામ.

[બેહોશીમે આલમજાનકો ઊઠા લે જાંના ગુલામ ફરોશકા.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દીવાનખાંના.

[રાહતેરૂહકા મઅ દાયાઓંકે દાખેલ હોના,
દરબાનકા બાહેરસે પુકારના.]

બએત.

દરબાન.—નૌશાહકા અઝમ આનેકા હએ ખ્વાબ ગાહમે,
ખ્વાસો નજર ન આના તુમ ઊનકી નીગાહમે.

[ખ્વાસોકા દુસરે દરવાજેસે ઘબરાકર બાહેર જાંના, ઔર જાનેજહાંકા આંનકર રાહતેરૂહકો મ્હોબ્બત જીતાના, રાહતેરૂહકા શરમાના.]

જીલા–ગઝલ.—ફીર દુબારા ઈશ્કકા.—તર્જ.

જાંનેજહાં.—
ચએંન પાકરભી ગયા હએ ઇઝતેરાબ અપના નહીં,
વસ્લમેભી છોડતે હએ ન્હેહીજાબ અપના નહીં.—ચએંન.
ન્હે ગુમાં હએ ઇનકોકે મુસાસા ગશ મએં ખાવુંગા,
ઘસ લીયે મુંહસે ઊલટતે હએં નકાબ અપનાં નહીં.—ચએંન.
દો કફે પા પર તેરે હમ સદકે કરતે દો ગુલામ,
આફતાબ અપના નહીં, કુચ્છ માહતાબ અપનાં નહીં.—ચએંન
અએ સનમ ઓ સંગદીલ, કુચ્છ ખૌફ કર અલ્લાહકા,
સૌ કીયે મએંને સવાલ, એકભી જવાબ અપના નહીં ?—ચએંન.

[રાહતેરૂહકા નકાબ ઊલટકર જાંનેજહાંકો દેખના, ઔર અપના આશક ન હોનેસે ઊસે ઝીડકનાં. જાંનેજહાંકાભી રાહતેરૂહકો દેખ કર દુર સડકના.]

કલ્યાંન–ભોપાલી—આપકા મુસ્તાક હું મએં આઇયે.—તર્જ.

રાહતેરૂહ—હાએ ! અલ્લાહ મેરા દીલદાર ન્હે નહીં,
પ્યાર હએ ન્હે વ્હો ગુલેતર ન્હે નહીં.—હાએ !
ખ્વાબમે મુઝકો ગયા જો મારકે,
મેરા કાતીલ વ્હો સીતમગર ન્હે નહીં.—હાએ !

જા અબે બાઇ ઊસકી શાદી તેરે સાત,
હો ગઇ હએ કુચ્છ વ્હો કમતર રહે નહીં.—હાએ !

મઝકુર૦ તર્જ.

જાંનેજહાં—બાત સચ હએ આપ ઘબરાવો નહીં,
મેરી હો હમશીર શરમાવો નહીં—બાત.
જો પરીરૂ મએંને દેખી ખ્વાબમે,
વ્હો નહીં હએ, આપ પછતાવો નહીં.—બાત.
કી હએ શાદ્દ સબને અપની મસખરી,
પર કભી બદજન મુઝે પાવો નહીં.—બાત.
[જાનેજહાંકા એક બાજુ હો જાના.]

મઝકુર તર્જ.

રાહતેરૂહ—ખ્વાસોં જલ્દી આવો તુમ અબ મેરે પાસ,
[આના ખ્વાસોંકા]
કયા તમસખુર કરતેં હએં સબ બેહીરાસ.
જશ્નગાહમે હોગા શાઇદ કે વઝીર,
જા બુલા ઊસકો મએ હું ગમસે ઊદાસ.
[જાંના ખ્વાસોંકા, રાહતેરૂહકા ખ્વાબમે દેખા હુવા આશકકો યાદ કરના.]

બીલાવલ-ગઝલ.—દીલો જાંસે ફીદા હું—તર્જ.

ઊસકો તલાશ કરકે લા, અએ મેરી જાં નીકલ નીકલ,
બે ઊસકે તુઝકો કયા કરૂં ? રૂહે રવાં નીકલ, નીકલ.—ઊસકો.
કાતીલ તુઝે ખીયાલ હએ, કત્લકા ખૌફ હએ કીસે,
શમશીરે આબદાર લા, લે ઇમ્તેહાં નીકલ, નીકલ.—ઊસકો.
મુશ્તાક હું જીહુરકા, હમસોજ હુંગા તુરકા,
શોઅલા એક અપને નુરકા, કર દે અયાં નીકલ, નીકલ.—ઊસકો.
તેરેહી ઇન્તેજારમે, મુર્દે હએં સબ મજારમે,
આમદસે તેરી જીન્દા હો, જાંનેજહાં નીકલ, નીકલ.—ઊસકો.
[આંના વઝીરે આઝમ રૌશનબખ્તકા, આલમજાંનકો ગુલામકે લીબાસમે હમરાહ લે કર. આલમજાનકા જાંનેજહાંકો ઝાંકના, જાંનેજહાંકા આલમજાનકો તાકના.]

મુસદ્દસ.

શેરાનબખ્ત—ક્યું યાદ કીયા હય મુઝે શાહજાદીએ આલમ,
આજ આપકી શાદી હય, કયા! હય શાદીએ આલમ?
દુલ્હેસે તુમારે રહે આબાદીએ આલમ,
સબ મુંલ્કભી તાબએ રહે, ઔર વાદીએ આલમ,
હમ સબમે તો હય શાદીકી એક ધુમ મલેકા,
હએરત હય કે હો આપતો મગ્મુમ મલેકા.

રાહતેરૂહ—મગ્મુમીકા બ.એસ મેરા મોઆલુમ તુમ્હે હય,
અએ મસખરોં સબ રાજ એહ મફહુમ તુમ્હે હય.
જલતા હય જીગર મેરા, ઔર એક ધુમ તુમ્હે હય?
કુચ્છ ધ્યાનભી હજ્જાકા મેરી બુમ તુમ્હે હય?
બેગાના યાંહાં ભેજા, મેરે યારકો રખકે!
લી આબરૂ મેરી, મેરે દીલકારકો રખકે?

શેરાનબખ્ત—શાહજાદી તુમારાતો વ્હો દીલદાર યેહી હય,
દેખાથા જીસે ખ્વાબમે વ્હો યાર યેહી હય.
આંખોકા તુમ્હારી જો હય બીમાર, યેહી હય,
દુરવેશકા ફરજંદ ખુશઅતવાર યેહી હય,
હમ બ્યાહાકે લાએ ઇસે કહેનેસે તુમ્હારે,
હએરાંન હએં અબ રન્જકે સહેનેસે તુમ્હારે.

રાહતેરૂહ—ગર યેહી વ્હો દીલદાર હય, તો દીલદાર નહીં મેરા,
ભાઇ ઇસે કહેતી હું મએં શૌહર નહીં મેરા.
અબ મુઝસે સંભલતા દીલે મુજતર નહીં મેરા,
એહ મુલ્ક નહીં મેરા હય, એહ ઘર નહીં મેરા,
બસ્તીસે નીકલ દશ્તકો આબાદ કરૂંગી,
અલ્લાહકો ભીસ બુતકે એવજ યાદ કરૂંગી.

શેરાનબખ્ત-અએ રાહતેરૂહ કયા હુઇ શાઇદ તું દીવાંની?
કયું ફેરતી હો આબરૂ પર શાહીકી પાંની?
વુજરા ઇસે સબ લાએ હએં કરકે તેરા જાંની,
હરગીજ એહ નીકાહ તુટ નહીં સકતા હય માની?
બેફૂદ એહ જીદસે તેરી હો બએઠેગી નાહક,
તુ તખ્તકો ઔર તાજકો ખો બએઠેગી નાહક.

રાહતેરૂહ—યેહ તખ્ત મુબારક તુમ્હે, યેહ તાજ મુબારક,
બતગાફકા જો આતા હય્ વો બાજ મુબારક.
હશમત હો મુબારક, તુમ્હે યેહ રાજ મુબારક,
સીંગાર મુબારક, યેહ મેરા સાજ મુબારક,
બનકી હમે હીર્નોમે કરાર આએગા શાયદ,
વો આપુ ક્માં, કરને શીકાર આએગા શાયદ.

[રાહતેરૂહકા પરેશાન હો કર ચલે જાંના. વજીરા જાંનેજહાંકા સોંચકે દરીયાવમે ગોતે ખાના.]

રોશનબખ્ત—એસીભી બલા જીદકા કહીં હોગા ઠીકાંના,
[જાંનેજહાંકો દેખ કર.]
અએ જાંનેજહાં રન્જો અલમ તુને ન ખાંના.
શાયદ હય્ મુકુદ્દરમે તેરે તાજે શાહાનાં,
દરબારમે અબ સાત મેરી તુનેભી આંના,
બહેકી હય્ વ્હે, કોન અબ હય્ ભલા રાજકા વારીસ?
ઠેહરાએંગે વુજરા કીસેભી તાજકા વારીસ.

બએત.

જાંનેજહાં—જો હોના થા સો હોગા, મગર ફીજે બયાં વ્હે,
સાહેબકે જો સાથ આયા હય્, હય્ કૌન જવાં વ્હે?

મુદસ.

રોશનબખ્ત—ઇસ પુસુફે સાનીકોતો કલ મએંને ખરીદા,
ચાલાક ગુલામ હય્ મેરા વ્હે રન્જ ચશીદા,
હર ઇલ્મમેભી પાતા હું મએં ઇસકો રસીદા,
ઇસ વાસ્તે રખતા હું ઇસે સાથ કશીદા.
અબ જાએં ચલો રાએગાં ઔકાત હય્ ગુજરી,
દરબારમે બોલેંગે જો કુચ્છ બાત હય્ ગુજરી.

[જાંના વજીરે આઝમકા મએ આલમજાનો જાંનેજહાંકે.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

દરબાર.

[વુજરાવોંકી જમાઅતકા બઐઠે હુવે નજર આંના, વજીરે આજમ રોશનબખ્તકા આલમજાંનો જાનેજહાંકો સાત લાંના, સબકા શર્તે તાઅઝીમો આદાબ બજાંના.]

મુસદ્દસ.

રોશનબખ્ત—અએ સાહેબો, દો રાએ તુમ અપની તમામ અબ,
પેશ અપને આયા હએ બડા મુશકીલ વ્હે કાંમ અબ.
શાહજાદીકો ખીયાલ હુવા હએ વ્હે ખાંમ અબ,
બેહુદા એસે કરતી હએ વ્હોતો કલામ અબ,
જીનહાર મએં ન બ્યાહુંગી જાંનેજહાંકે સાત,
હએ મેરી દીલલગી કોઇ ઓર દીલસીતાંકે સાત.

દીલાવર——ઊસકેહી કહેનેસેતો ઐસે હમ બ્યાહાકે લાએ,
હમ કયા કરેં જો ઊસકો પસંન્દ અબ નહીં વ્હે આએ.
અબ ઓરસે નીકાહ વ્હો કરેગી હએ હએફ હાએ!
કયા આખર રહેગી રીયાસતકી વાએ! વાએ!
મરીતો રાએ હએ, વ્હો હુકુમતસે હો પરે,
ફેર ચાહે ઊસકા દીલ જીસે, દીલદાર વ્હો કરે.

અબીયાત.

રોશનબખ્ત—કહેતી હએ ખુદહી વ્હો, મુઝે શાહી ફુજુલ હએ,
દીલબર મેરા મીલાતો મુઝે સબ કુબુલ હએ.

વકીન——ગર યુંહી બેહયાઇસે ઊસકા કલાંમ હએ
તો એસી શાહજાદીકો અપનાં સલાંમ હએ.

રોશનબખ્ત—કીસકો કરેંગે તખ્તનશી, વ્હે દો રાએ અબ,
દીલાવર——કાબીલ જો સબમે હો, ઊસે દીજે વ્હે જાએ અબ.

શૈશાનબખ્ત——જાંનેજહાંકા ખ્યેલ તો તુમ ઈમ્તેહાંન લો,
જેબાઈસે હએ યા નહીં શાદી યેહ જાન લો.
યકીન————જાંનેજહાં ગો તું નહીં હકદારે શાદી હએ ?
વ્હો કોન હએ બશર જો સજાવારે શાદી હએ ?
જાનેજહાં———શાહોંકે ખાંનદાંનસે જો મશહૂર હો,
શાદીકે કાબીલ આદમી વોહી જરૂર હો.
શૈશાનબખ્ત——મતલબ ક્યા ખાંનદાનસે, કોઈ બશર રહે,
લેકીન હરએક સીપાહકા ઊસમે હુનર રહે.
દીલાવર————હો ફર સીપાહ હર ઈલ્મકા અચ્છા મજાક હો,
શાઅરાકેભી કલાંમકા કુચ્છ ઈશ્તીયાક હો.
યકીન————ચેહરાભી રોબદાર હો, તીસપ જસીમ હો,
જંગી દીલેર શેર હો, નાંમી કદીમ હો.
આલમજાંન——ગર હો રજા મુઝે તો કરું મએંભી કુચ્છ કલાંમ,
શૈશાનબખ્ત——કહેદે જો કહેતા હએ, હુવા ક્યા ગર હએ તુ ગુલાંમ.

મુસદ્દસ.

આલમજાંન——વ્હો કહેતે હએં કે શાહા કોઈ ઈબ્ને શાહા હો,
તુમ કહેતે હએં કે માહીર ફન્ને સીપાહા હો.
યેહ કહેતે હએં હર ઈલ્મકા હાવીએ જાહા હો,
ઈનકા હએ કહેના રોઅબો શુજાઅત પનાહા હો.
ઓસાફ ઈતને હોં, ન હોં, પર દાદરસ રહે,
જેબા હએ શાદી ઊસકો, જો ફરીયાદરસ રહે.
જાનેજહાં———ક્યા ખુબ બાત આપને કી વાહા ! આફરીન,
શૈશાનબખ્ત——હએ કોઈ ફએલસુફકા બડકા યેહ બીલયકીન.
દીલાવર————શાહજાદાંસી હએ ઈસકી ચમકતી હુવી જબાંન,
યકીન————કુચ્છ ઓરભી પુછતા હું તુમે કહેદે અએ હસીંન.
શાહ વાસ્તે હએં ચોરોંકે યા સાહુકારકે ?
શાહ હએ ગરીબાંકે લીયે, યા માલદારકે ?

ખમસા.

આલમજાંન——શાહ ચોરોંકે લીયે ન સાહુકારકે લીયે,
મુફલીસકે વાસ્તે હએ ન જરદારકે લીયે.
હએ બાહરે ચારાગર ન તો નાચારકે લીયે,
ન વાસ્તે સીપાહા ન સરદારકે લીયે.
હએ બેગુનાહ ઓર ગુનાહગારકે લીયે.

મુદસ.

જાનેજહાં———ક્યા બાત હય્એ માનતા હું મ્હે શીરીં કલાંમકો,
ઐશાનબખ્ત———સુમ પસનેતો કીયા હય્એ ઇખ્ત્યારકે નાંમકો,
દીલાવર———હય્એ મ્હાંકી શાહી જેબા મ્હે આલી મુકામકો,
યકીન———શાઇદ પસન્દ રાખ્એ મ્હે હોગી તમામકો,
જાનેજહાં———મુઝકો તો હય્એ પસન્દ,
ઐશાનબખ્ત———મુઝેભી કુબુલ હય્એ,
દીલાવર———પ્હેનાદો સરપે તાજ,
યકીન———યો મતલબ હુસુલ હય્એ.

[સબકા સરકું સંવારકે ખડે હોના, વજીરે
આજમકા જા કર તાજો કુબા લે આના,
ઔર આલમજાનકો પહેનાના.]

અબીયાત.

જાનેજહાં———હો નામભી તો આપકા માઅ્યાલુમ અય્એ જનાંબ.
આલમજાંન———દીલ્વીકા સારે કહેતે હય્એં મક્સુમ અય્એ જનાંબ.
ઐશાનબખ્ત———મક્સુમ બાદશાહ હો મુબારક મ્હે તખ્તો તાજ,
ફજલે ખુદાસે હોવે જહાંમે તુમારા રાજ.
[સબકા તાઅજીમ બજા લાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[રાહતેરહકા જોગન બન કર બહાલે પ-
રેશાન આના.]

ઝીન્ઝોટી—ગજલ—જીગરસે સોજકા જો જોશ ઉઠા.—તર્જ.

રાહતેરૂહ—

આખેસાં દસ્ત નવર્દી હય્એ ભીલા ખારોંસે,
બાઅદ મુદ્દતકે મુલાકાત હુવી યારોંસે.—આખેસાં.
ફુલ્બ ઉસ્શાકુકો કર, તાકે હો પુરબાર રગેં,
બાગ હય્એ તેરી ગલી, જેબ દે ફવ્વારોંસે.—આખેસાં.
ઉનકે નજદીક શીફા આતેહી હોતી હય્એ મરીજ,

હમ મસીહાકા દ્રકા હુએ તેર બીમારાંસે.—આખેરાં.
દીલસે દીલ મીલ ગયા, લેકીન ન મીલી આંખસે આંખ,
દોસ્તી સુલ્હ હુવી, જંગ રહા આરાંસે.—આખેરાં.
દોરમે ઉસકે ન કભું રૈનકે ઉશ્શાક ઘટે,
હમ વફાદારાંસે હુએ, ઔર વ્હો જફાકારાંસે.—આખેરાં.

[એકાએક ગશ ખાકે ગીરના રાહતેરૂહકા, ઔર શાહેજમાંનકા માએ આહલેકારાંકે શીકારકો આના.]

ઝીન્ઝોટી—ઈંગ્રેજી તર્જ—જુવો પેલી ચમ્પેલી.—તર્જ.

આહુલેકાર—તેજ હીરન થા વ્હો શાહે આલમ,
ઊસકો પકડને દૌડે બહોત હમ.
સોંચે બહોતભી જાએ કહીં થમ,
દૌડ ગયા વ્હોતો ધમ ધમ ધમ.

[દુરસે દો હીરનકુ દેખ કર.]

શાહેજમાંન—દેખો વ્હો દો હુએં આહુ ચીકારે,
જાનું મએં જબ જો ઊન્હે તુમને મારે.
ચીલ્લે ચઢા લો કમાનો પ સારે,
દોડો વર્ના કરતે હુએં વ્હો રમ રમ રમ.

[દોડના આહલેકારાંકા, બાદશાહકા ફુકરાંના રાહતેરૂહસે, રાહતેરૂહકા હોશમે આંના, ઔર શાહેજમાનકો દેખ કર તઆજ્જુબ હોના.]

જીલા—ગઝલ—ઈસ આતશે ઊલફતને.—તર્જ.

રાહતેરૂહ—બેદાર બખ્ત થા મેરા ગો મએં થી ખ્વાબમે,
કીસને જગાકે ડાલા મુઝે ઈજતેરાબમે.—બેદાર.
ગફલતહીકે સબબ ગમ દુન્યાંસે થે પરે,
ઔર હોકે હોશીયાર પડે પેચોતાબમે.—બેદાર.
ગારત કીયા હુએ જીસને મેરા દીલ લડાકે આંખ,
દીદાર હો રહાથા મુઝે ઊસકા ખ્વાબમે.—બેદાર.
શાહેજમાંકા બેટા હું, બસ ક્હે દીયા પતા,
જીસ ગુલને નાંમ રખ્ખા પર અપના હીજાબમે.—બેદાર.

ભઐરવી—ગજલ—નહીં પાતે હએ એસી હમ એક રાત.—તર્જ.

શાહેજમાંન—તુ કીસ બાહરસે આઈ દુરરે યતીમ,
તેરા ખુર્જે જોહરા કહાં હએ કદીમ?—તુ.

ચમન તેરા તેરસે કયું છુટ ગયા?
તુ કીસ ગુલકો ઢુંડે હએ મીસ્લે નસીમ?—તુ.

તડપનેસે તેર મએં બેતાબ હું,
કરે ફજલ તુઝપર કરીમો રહીમ.—તુ.

મજકુર તર્જ.

શાહતેરૂહ——કરીમ અપનાંહી ગર મદદગાર હો,
તો બન્દા ભલા કાહેકો ખ્વાર હો.—કરીમ.

જો શાહજાદી હો શાંમકે મુલ્કકી,
તાઅસ્સુફ હએ ઊસપર વ્હે આજાર હો.—કરીમ.

હું ફરજંદે શાહેજમાં પર ફીદા,
ખુદા જાંને કબ વ્હો મેરા યાર હો.—કરીમ.

[શાહતેરૂહકા આંસું બહાના, શાહેજમાંકા મનાના.]

મુદસ.

શાહેજમાંન—આંખોંસે અપની ખુન અએ બુલબુલ ન તુ બહા,
વ્હો ગુલ હએ મેરે બાગકા, જીસપર હએ તુ ફીદા.

શાહેજમાંકી નાંમ અએ શાહજાદી હએ મેરા,
હએ પુરશકીર બેટા મેરા તેરા દીલરૂબા,

ચલ અબ વતનમેં મેરે તુ શાદીસેં શાદ હો,
મતલબ હુસુલ ઊસકા હો, તુ બામુરાદ હો.

[બાદ્હ્જ્જતો પ્યાર હાત પકડ કર શાહે-
જમાંકા શાહતેરૂહકો લે જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

દીવાંનખાના.

[જાંનેજહાંકા ફીરાકે આલમજાંનમે બેકરારી કરતે દીખલાઈ દેના.]

ભએરવી—ગ઼જલ.—બબસે લબ ઓ બાબાર.—તર્જ.

જાંનેજહાં—

અએ દીલ દીવાંને યેહ વક઼્ત આશનાઈકા નહીં,
દોસ્ત કીસકા દોસ્ત હો, જબ ભાઈ ભાઈકા નહીં.—અએ.
દોલતો ખુશી કમીનોંકો દી હક઼ને આજ કલ,
ક્યું ભલા પેશા કરે જો બેવફ઼ાઈકા નહીં ?—અએ.
મએં ન કહેતા થા કે અએ દીલ, વસ્લકા મત રખ ખ઼ીયાલ ?
કર બયાં ગ઼મ કીસ્સે ઊઠતા અબ જુદાઈકા નહીં.—અએ.

[વઝ઼ીર રોશનબખ઼્તકા આન કર જાનેજહાંકો છુપ કર દેખના.]

દીનો ઈમાં લેકે યું એક બુતને નાકારા કીયા,
કાંમ મુઝસે હોતા અબ કોઈ ખુદાઈકા નહીં.—અએ.

[વઝ઼ીર રોશનબખ઼્તકા જાંનેજહાંકો દીલાસા દે કર મનાના.]

મુખમ્મસ.

રોશનબખ઼્ત——જાંનેજહાં યેહ રોજકા હુએ ઈજતેરાબ બદ,
હર શબ જલાંના જી, હુએ યેહ બેશક અઝાબ બદ.
ઝુલ્ફે સનમકી યાદકે હુએં પેચોતાબ બદ,
હુકમાંએ દહરને જો કીયા ઈન્તેખાબ બદ,
બદસેભી બદ હુએ ઊલફતે ખાંનાખરાબ બદ:

જાંનેજહાં——બેશક હમેશાં ઈશ્કમે હુએ ગ઼મકા સાંમના,
આ આકે મૌત કરતી હુએ નીત દમકા સામના.
કેસા યેહ સાંપકે હો ભલા સમકા સાંમના,
કરતા હુએ દીલ જો કાકુલે પુરખમકા સાંમના,
યેહ નાતવાંસે હોગા ક્યા રુસતમકા સાંમના!

શેરાનબખ્ત——કીસ પર મરતા હુએ ઉસકા નામ તો લે!
રાએસે મેરી તુ ક્હે કામ તો લે.
બન્દા પર ઉસકે જા ફ઼ીયામતો સે,
ન કરે બાત, વ્હો સલાંમ તો લે.
જાતા હું ઉસકે ઘર પયાંમ તો લે.

મુસદદસ.

જાંનેજહાં——ઉસકે નાંમો નીશાંકી કયા હો ખબર?
ખાબમ જીસકો દેખા એકહી નજર.
થા જો બન્દા તુમારા રશ્કે કુમર,
જીસકો બીઠલાયા તુમને શાહી પર,
આયાથા મેરે દબર વોહી,
હુએ સનમ મેરા હુ બ હુ વોહી.

શેરાનબખ્ત——તુ તો આશક હુવા હુએ ઔરત પર,
વ્હો તો હુએ મર્દ કોઇ રશ્કે કુમર,
માંનું વ્હે બાત કેસી તેરી પીસર,
ખ્વાબ તેરા ખીયાલ હોગા, મગર,
તેરી કીસ તરહ વ્હો કરે ઊલફ઼ત?
રખ દે અબ તેરી તુ પરે ઊલફ઼ત.

જાંનેજહાં——તુમ વ્હો જોહરાકો સમઝો માંહા નહીં,
વ્હો જુલએખા હુએ, યુસુફ આહા! નહીં.
મર્દ કુચ્છ અપના બાદશાહા નહીં,
કયા મેરા દીલ મેરા ગવાહા નહીં?
વ્હો પરી આઇ અપના દેસ બદલ,
ઇસ લીયે કર લીયા હુએ ભેસ બદલ.

શેરાનબખ્ત——હુએ ઇસી બાત પર જો તુઝકો યકીં,
તો હુએ તદબીર ઊસકી માહાજબીં.
બાગમે જાએ જબ વ્હો શાહે હસીં,
ભેસ ઔરતકા લેકે જા તું વહીં,
ઇશ્ક અપનાં ઊસે જીતાના ખુબ,
ઊસકે આગે પછાડે ખાંના ખુબ.

ભઐરવી—ઠુંમરી—આય ન બાજને સાંઝ.—તર્જ.

જાંનેજાહાં——તુને અચ્છો બતાયો બાગ, ધન ધન રે.—તુને.
ખનકે સોહનીયાં, પાવું મોહનીયાં,
જાગે જો મોરા ભાગ, ધન ધન રે.—તુને.
[જાનાં વઝીરકે સાત જાંનેજાહાંકા.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

મહેલ.

[રાહતેરૂહકા બેકરારી કરતે હુવે આના.]

મુસ્તેજાદ-બેતાબ મેરા જી હએ રે.—તર્જ.

રાહતેરૂહ—

હએ એક રંગ મેરા, તેરે હએં હજાર રંગ, એ યાર અરવગર,
કીસ તરહ જાનુ મએં કે હએ કયા તેરા યાર રંગ, પોદેમે હએ નજર.
હએ.

તુ સબજ હએ, યા સુર્ખ હએ, યા જર્દ, યા સુફેદ હું ઈસ ખીયાલમે,
ગુલઝાર દેહરમે હએં બરાબર એ ચાર રંગ, તુ કોનસા મગર?
હએ.

મએં રૂ સીઆહ હું, ઔર વ્હો હએ સાહેબે જમાંલ, હો કીસ તરહ વીસાલ?
અપના નહીં મીલાતે હએં બએસો નહાર રંગ, એક એકસે હએં દીગર.
હએ.

દમ લબપે આ ચુકા, અએ મસીહા હએ તુ કહાં? જીકો નહીં અમાં,
હએ વકતે નજઅ રૂકે હએ મેરા ગુબઐઝાર રંગ, જલદ આકે લે ખબર.
હએ.

[ખુરશીદકા હીમાકતસે અકડતે આના,
ગઝતેરૂહકા ઘબરાના.]

બીલાવલ—ઠુંમરી.—આવો પીતમ આવો પીતમ.—તર્જ.

પુરશઊર—

બુલબુલે શયદા બાગે જહાંમે, રશ્કે ગુલેતર હમીતો હએં,
ગુલશને ખુબીમે અએ કુમ્રી, સર્વો સુનોબર હમીતો હએં.
બુલબુલે.

શાખ હમી હએં, નખ્લ હમી હએં, હમી હએ ગુન્ચા નરગીસ હમ,
સમન હમી હએ, ચમન હમી હએ, લાલએ આહમર હમીતો હએં.
બુલબુલે.

હમી બહાર હએ,હમી ખીજાં હએ,હમી હએં તર,ઔર હમી હએ ખુશ્ક,
નસીમે સહરી હમારા નાંમ હએ, તીસપર સરસર હમીતો હએં.
બુલબુલે.

ફીદા જો તુમને કી જાંન હમપર, તો શાંન અફ્જુ તુમારી હો,
પરીઓ કાફે જહાંમે તુમ ઔર રાજા ઇન્દર હમીતો હએં.
બુલબુલે.

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી.—રાજાજી મોહે કાહે સતાવો ભલા.—તર્જ.

રાહતેરૂહ—

અએ સાહેબ કયા આપકા નાંમ હએ? કહો કયા કાંમ હએ.—સાહેબ.
હો મૌસુફ હર વસ્ફમે આપ બેશક,
જમીંપરહી સાહેબકે ઇરફાંમ હએ. કહો કયા કાંમ હએ.—સાહેબ.
કયું ઇસ ઘરમે તશરીફ લાએ ભલા તુમ,
નેહાયત તાઅજ્જુબમે નાકાંમ હએ, કહો કયા કાંમ હએ.—સાહેબ.

કલ્યાંન—ગઝલ.—દુલહન માંગે સંવારન સારી.—તર્જ.

પુરશઊર—મેરી આંખ તુ આશકે જાર હો કર,
તો આયા હું મઅંભી તેરા યાર હો કર.—મેરી.
મએં શાહજાદા જીજાહા ફરજન્દે શાહ હું,
રહે સબ સલતનતકા ખરીદાર હો કર.—મેરી.
પીદરને મેરે ભેજા હએ પાસ તેરે,
કરું ખુશ તુઝે તેરા દીલદાર હો કર.—મેરી.

[ફરરોફરસે ટેહલના પુરશઊરકા, રાહતેરૂહકા
ભાગનેકી તજવીજ ઢુંડના.]

અબીયાત.

શાહતેરૂહ—[ખુદસે]કૈસા ઇસ ઊલ્લુકે પટ્ટેકો ભલા સમઝાવું મય્યેં,
કુચ્છ ફરેબ અબ ઇસ્સે ખેલું, તો રેહાઇ પાવું મય્યેં.
[શાહતેરૂહકા સોચના.]

પુરશઊર—શીક્ર કયા કરતી હો, મુઝસે મીલ્યે અબ દીલ ખોલ કર,
વસ્લકી કાટેંગે રાતેં. અએશમે હંસ બોલ કર.

મુસદ્દસ.

શાહતેરૂહ—વસ્લતો એક શર્તસે સાહેબ કરૂંગી મય્યેં કુબુલ,
આપ જ્હો ચાય્યેં બજા, તો મુદ્દઆ હોગા હુસુલ.
શાંમકે મય્યેં મુલ્કકી શાહજાદી હું, અય્યે દીલમલુલ,
તખ્તપર મેરે કોઇ બય્યેઠા હુએ આ કર બુલફુજુલ.
ઊસ્સે લડ કર આપ મુલ્કે શામકા લો રાજ બસ,
તો મય્યેં બાંદી આપકી હો જાવુંગી સરતાજ બસ.

પુરશઊર—કરતા હુએ તદબીર ઊસકી અહે દીલાવર આજહી,
શાહસે કહે કર ઊસપ લે જાતા હું લશકર આજહી.
ફૌજકા અપની મય્યેં હો જાતા હું અફસર આજહી,
નાંમી હો જાતા હું મય્યેં મીસ્લે સીકન્દર આજહી,
જ્હો ચલાવું તેગ, કે લર્ઝે ફલક, કાંપે જમીં,
ખુનભી ઇતના બહે માહશર તલક કાંપે જમીં.
[જાંના પુરશઊર સરાપા કુસુરકા, ઔર
સર કુટના બદબખ્તીસે શાહતેરૂહ રરકે
હુરકા.]

માંડ—ગઝલ.—જમશેદકાતો જાંમ ફકત.—તર્ઝ.

શાહતેરૂહ—કહે દો અહે કોઇ જાકે મેરે શાહ સવારકો,
કુત્તોને આકે ઘેરા હુએ તેરે શીકારકો.—કહે દો.
જીતેજી મુઝસે મીલતા નહીં હુએ તો બાઅદે મર્ગ,
ઠુકરાંને આએગા મેરે કયા જ્હો મજારકો?—કહે દો.
આએ નજર મુઝે તેરી શાહબાજે ચશ્મ ગર,
તો છોડું અપના તાએરે જાં મય્યેં શીકારકો.—કહે દો.
[આના પુરશઊરકા ખુન ભરા ખન્જર
હાતમે લેકર.

જીલા-બીલાવલ-ઈંગ્રેજી કતઆ—ઓ માઈ માઈ.—તર્જ.

પુરશઊર—ઓ જાંન, જાંન, મઍંને શાહાકી લેલી જાંન,
માંના જબકે ઊસને નહીં મેરા ફરમાંન,
મુઝે ઊસી આંન, હુવા યેહી ધ્યાંન,
મારૂં ઉસકો તો હું ખુદ મઍં શાહે આલીશાંન.—ઓ.
અજું કલહી ફોજ મેરી સુએ શરફીસતાંન,
થોડે દીનમે દુન્યાંકા મઍં હુંગા હાકીમ માંન,
તીસ પર હઍ મ્હે ધ્યાંન, મુઝકો મેરી જાંન,
દુન્યાંકો મઍં જીત કર જીતુ આસમાંન.—ઓ.

[આના સીપાહીયોંકે હમરાહ કોતવાલ
અજીજકા મઅ વજીર નેકબખ્તકે,
ઔર અસીર કરના પુરશઊરો રાહ-
તેરહકો.]

અબીયાત.

નેકબખ્ત——જલ્દ ઇસ દોનો સીરમગરકો ગીરફતાર કરો,
પા બ જન્જીર કરો, તૌકે ગુલુ હાર કરો.
ઊસકા ખુન ઈસને કીયા જીસકા નમકખ્વાર હઍ મ્હે,
[પુરશઊરકો દેખા કર.]
વાજેબુલ કતલ હઍ, ઔર કાબીલે તલવાર હઍ મ્હે.
મર ગયા શાહા, ગઈ જીનતે શાહી અફસોસ!
ઇસપ નાજીલ નહીં કયું કહેરે ઈલાહી અફસોસ!
જા અએ કુતવાલ તુ અબ શામકા હઍ મુલ્ક જહાં,
આદીલ એક શાહાકી ઇન રોજો હુકુમત હઍ વ્હાં.
ઊસ્સે જા કર કાંમેદીલ તુ ઇસ તરહ કરનાં બયાં,
હો જો શાહજાદા હમારા ઇસ જગે મેહરેજમાં,
દાજીયે ઊસકોતો હમ શાહકા કરેં તખ્તનશીં,
ચાન્દકે તુકડેકો અબ માહકા કરેં તખ્તનશીં.

[કુતવાલો વજીરકા જાંના, સીપાહીયોંકા
પુરશઊરકો ખીંચતે હુવે હોના રવાંના.
એક સીપાહીકા રાહતેરહકે સાત રહેના.]

રાહતેરૂહ——જબતો હએ શાહકા વલી અહદ કોઇ બેટા ઔર,
જલ્દ કર દે અએ ખુદા મેરે સનમકા અબ તુ દોર.

જીલા—ઠુમરી—નીરદએકી પ્રીત કરે ન કોઇ.—તર્જ.

મએંતો દેસબ દેસવા ઢુંડ ફીરી, નાંહી પાયો સખી મોરો સાંવરીયા,
કીન ગોપીયનમા મોરે મોહનકી બાજ રહી હએ બાંસરીયા.
મએંતો.

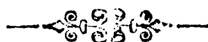
મોહે ધુન બનસીકી એસી બંધી, સુધ બુધ ન રહી બની બાંવરીયા.
મએંતો.

આરસે ગંગકે જમનાં પાર મએં, આઇ ઊલંગ કર સાગરીયા.
મએંતો.

[જાંના બેકરારી કરતે હુવે રાહતેરૂહકા મઅ સીપાહીકે.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠ્ઠા.

બાગ.

[આલમજાનકા શાહી મરદાંના લીબાસ પહેન
કર સએર કરતે હુવે નજર આંના.]

ફાંસીયા—ગજલ.—તુઝકો ગએરાંસે ન મીલના.—તર્જ.

આલમજાંન—

દીલ લુભાનેકે લીયે હર બર્ગ હએ સનઅત તેરી,
મએં નહીં બુલબુલ, જો દેખું ગુલહીમે રંગત તેરી.—દીલ.
દએર દેખા, કાઅબા દેખા, ઔર કલીસાભી ફીરા,
મુઝકો જો સુરત નજર આઇ, વહો હએ સુરત તેરી.—દીલ.
શએખકો માંનુ ન માંનુ, બારહમનકો મએં કભી,
ઊસકો માંનુ, જીસકે દીલમે કામાલ હો ઊલફત તેરી.—દીલ.
હએ મુઝે રહે ઇન્તેજાર. અએ રૈનકે અર્જો સમાં,
જીતેજી એકબાર હો જાએ મુઝે રૂયત તેરી.—દીલ.

[આલમજાંનકા સએર કરતે હુવે બાગમે
જાંના, ઔર જાંનેજહાંકા જનાને લી-
બાસમે આનકે દરખતોંમે પોશીદા હો
કર ગાંના.]

ખરવાં--ઠુંમરી—આવો હમ કર લે તુમકો પ્યાર—તર્જ.

જાંનેજહાં—

દેખો તુમ ટુક ઇધરભી યાર, હું તેરે ઇશ્કમે બીમાર,
ચશ્મે કરમસે દેખે અગર તુ, જાએ મેરા આજાર.—દેખો.
તુઝપર માઇલ, હો જો કાતીલ, ઊસ્સે ન હો ગાફીલ,
કરકે ઘાઇલ, છોડ ન બીસમીલ, ઔર લગા એક વાર.—દેખો.

[આલમજાનકા જાંનેજહાંકા આવાજ સુન કર આંના, ઔર જાનેજહાંકો દેખ કર ઊસકે નજદીક હાલ દરીયાફત કરનેકો જાંના.]

જીલા—મસનવી.—બીખડે ચેહરે પ વ્હો જો.—તર્જ.

આલમજાંન—કોન અએ નાજની હએ તુ કયું ભલા આઇ ય્હાં,
આનેકા હુકમ કીસીકો નહીં સૌદાઇ ય્હાં.
કીસ લીયે રોતી હએ તુ બાગ ય્હે સુલતાંની હએ,
કયા સતાનેસે કીસીકે તુઝે હએરાંની હએ ?

જાંનેજહાં—કોઇ દુન્યાંમે નહીં મુઝકો સતાનેવાલા,
હએ ફકત ઇશ્ક મેરે દીલકા દુખાનેવાલા.
રોવું, સર પીટું, કરું કયું મએં ભલા આહા ! નહીં ?
જીસકો મએં ચાહતી હું મેરી ઊસે ચાહા નહીં.
અએ શહે ખુબાં ખુદાકે લીયે દે દાદ મેરી,
મેરા દીલબર મીલે મુઝકો હએ ય્હે ફરીયાદ મેરી.

આલમજાંન—હએ તાઅજજુબ જો તુમે ચાહે નહીં યાર તેરા,
હુસ્નમે સાની ન દુન્યાંમે હએ જીનહાર તેરા.
તુ જીસે ચાહે ખુશ ઊસકે લીયે સદ કીસમત,
વ્હો જો ચાહે ન તુઝે ઊસ્સા નહીં બદ કીસમત.
કીસપ આશક હએ તુ અપ ઊસકા મુઝે નાંમ બતા,
કોન હોતા નહીં હએ તુઝસે સનમ રાંમ બતા ?
ઔર તો ઔર, તુઝે હોવી જો ઊલફત મેરી,
મએં નીકાહ કરતા તુઝે દેકે હુકુમત મેરી.

જાંનેજહાં—ખારીજ અલ્લાહ હુકુમતકા તેરી હરદમ હો,
ક્યા શહે હુસ્ન મુઝે તેરી ગદાઈ કમ હો!
તેરેસી શકલ કહાંસે કોઈ લાએ જાંની,
દીલ જો આશકકા તેરે આકે લુભાએ જાંની.
વોહી દીલબર હએ તુ મએં જીસપ મરા કરતી હું.
ઇશ્કમે તેરેહી સઈ આહા! બરા કરતી હું.
આલમજાંન—જો હો હરજાઈ ઉસે ઇશ્કસે ક્યા કાંમ ભલા?
મુફત ઉલફતકો કીયા તુને ક્યું બદનામ ભલા!
અબતલકતો થા કોઇ ઔરહી દીલબર તેરા,
મુઝકો પાયા જો હસીં, ભરને લગી દમ મેરા.
ઇશ્કકે ફેઅલ હુવે મુઝપ સબ ઇજહાર તેરે,
ખુબરૂ જીતને હએં શાઇદ વ્હો હએં સબ યાર તેરે.
આજ જો કરકે નીકાહ મુઝસે તુ વાસીલ હોગી,
કલ મીલા દુસરા તો ઉસપભી માઇલ હોગી.
તુઝકો તસલીમ હએ ઔર હએ તેરી ઉલફતકો સલાંમ,
જા મેરે બાગસે તુ, તેરી મોહબ્બતકો સલાંમ.

બરહન્સ—ઠુંમરી—પીયા મોહે કાહે અગનમે.—તર્જ.

જાનેજહાં—મોહે નાથ તો સંગ આસા હએ મનકી,
ઔર સજનકી, પીત અએ મોહનકી,
તો સૌગંદ તોરે ચરનકી.— મોહે.
[પએરાંપ ગીરના જાનેજહાંકા આલમજાંનકે.]
કન્યા કુંવારી, હું તોપે વારી,
જોબન ધન જો જતનકી;
તોહૂપે વારૂં, ઉભી નીસારૂં, સુન લે અરજ બીરહનકી.—
મોહે.
[આલમજાંનકા જાનેજહાંકો છોડ કર
દૂર હટ જાના.]

મુસદ્દસ.

આલમજાંન—
[ખુદસે] મેહરે રફશાંસા હએ ચેહરા જુલવગર, મએં ક્યા કરૂં?
દીલ લુભાતી હએ મેરા રશ્કે કમર, મએં ક્યા કરૂં?

આશકે સાદીકભી હય મગી, મગર મયે ક્યા કરૂં !
મ્હેભી ઔરત, મયેભી ઔરત, શબ બસર મયે ક્યા કરૂં !

મર્દ કર દે મુઝકો, યા ત્હુ મર્દ હો અયે કીબ્રીયા,
એક હુવે દોનોકે દીલ, અબ હોં ન દો અયે કીબ્રીયા.

જાનેજહાં—ચશ્મ ગીર્યાં, સીના બીર્યાં, રંગ ફક ઔર ચેહેરા જર્દ,
નાંબાએ જાંગાહા હય, ભરતી હું તીસ પર આહે સર્દ.

તુઝસા દુન્યાંમે નહીં બેરહમ હોગા કોઇ મર્દ,
મી કશદ દામન જેમન આંકે મરા બરબાદ કર્દ,

હાયે ! અલ્લાહ લુત્ફ કુચ્છ અબ મુઝકો જીનેમે નહીં.
જીસપ મયેં મરતી હું, ઊસકે રહમ સીનેમે નહીં.

[જાંનેજહાંકા તલમલાંના, ઔર આલમ-
જાંનકા મનાંના.]

આલમજાંન—ઇસ તડપનેસે તેરે છાતી મેરી ફટ જાતી હય,
મુઝકોભી ચાહ હય વ્હો જો ચાહા તુ દીખલાતી હય.

સુનકે મેરા હાલ મુઝકો કીસ લીયે શરમાંતી હય?
જૈસી તુ હય, વૈસી મયેં, ક્યા અપનેસે બન આંતી હય?

મર્દ કરદે મુઝકો ખાલીક, તો તેરા શૌહર બનું,
યા તો હોજા મર્દ તુ, તો મયેં તેરી દીલબર બનું.

જાનેજહાં—દુખ્તર અયે શાહે હુસ્ન મયેં હું ઊસ ફકીરકી
બેહદ હય મેહર જીસપ ખુદાએ કદીરકી.
મકબુલ હય દોઆ મેરી ઔર મેરે પીરકી,
ચલતી મેરી મુરાદ તો હય ચાલ તીરકી.

લે ફજલે હકસે યહાંકા યાંહાં મેરા તૌર દેખ,
ઔરત હું યા મયેં મર્દ, મુઝે અબ બ ગૌર દેખ.

[મર્દાંને લીબાસમે જાહીર હોના જાનેજહાંકા,
ઔર શરમાંના આલમજાંનકા.]

ગઝલ—લંબ ઊસ ગુલેરાઅનાંકા.—તર્જ.

આલમજાંન—ક્યા ઇકતેરા પરદાજ તેરી અસ્વગરી હય,
હરએક અદા દેખો તો શરારતસે ભરી હય.—ક્યા.

પજ઼મુરદા ક્યું કરતા હુએ તુ દીલ અએ ગુલેરાઅનાં,
શાખે શજરે ઇશ્ક઼ મેરે દીલમે હરી હુએ.—ક્યા.
મરતા હુએ તુ મુઝ પર તો મેરે લગ જા ગલેસે,
જોડીભી તેરી તુઝપ દીલોજાંસે મરી હુએ.—ક્યા.
[આલમજાંનકા જાંનેજહાંકો ગલેસે લગાંના, દરખાંનકા આંના.]

અબીયાત.

દરખાંન——ઔર ઇસ્સેભી અએ શાહા જીશાંન હો,
યેહે ફીદવીકે માઅરૂજે પર ધ્યાંન હો.
દરે બાગ પર આયા હુએ એક ફ઼કીર,
હુએ સાત ઉસકે એક લડકાભી દીલપજીર.
હુએં મુશ્તાક઼ દોનો મુલાક઼ાતકે,
તલબગાર હુએં તુમસે દો બાતકે.
આલમજાંન—લે આ જાકે ઉન્કો યાંહાં જુદ જા,
જહાં હુએ વ્હો દોનો વ્હાં જુદ જા.

જીલા-ગાડા—ગ઼જલ.—એજી બીરીયાં લે ગઈ.—તર્જ઼.

જાંનેજહાં—

દાઅવાએ યકતાઇ તુઝકો ક્યું મેરે જાંની નહીં?
આઇનેમે દેખ લે તુ ખુદ તેરે સાંની નહીં.—દાઅવાએ.
કાકુલે પેચાંમે તેરે પન્જએ આશક઼ ફીરે,
તો કીસી દીન હોગી ઉસકો ફેર પરેશાંની નહીં.—દાઅવાએ.
ખ્વાબમે તુ આયા ઔર ભેજા હુએ યુસુફ઼સા ગુલાંમ,
તેરી આશક઼ થી જુલએખા ઉસકી દીવાંની નહીં.—દાઅવાએ.
રોનક઼ે ગુલજારે દુન્યાં અએ ગુલે રાઅના હુએ તુ,
પર રવીશ બુલબુલકી મુઝમેહી ખુશ ઇલહાંની નહીં.—દાઅવાએ.

[આંના પીરમર્દકા મેહેરેજમાંકે હમરાહ.]

અબીયાત.

જાંનેજહાં——અએ મુશફ઼ીક઼ પીદર મેરી તસલીમ લો,
પીરમર્દ——હો તુમ શાહ બેટા. યા વ્હે શાહ, કહો?
[બગલગીર હોના પીરમર્દકા જાંનેજહાંસે.]
જાનેજહાં——પીદર હું મએં બન્દા, હુએં અક઼સર જનાબ,

મેહરેજમાં——[આલમજાંનકો] તુમે અર્જ તસલીમ કમતર જનાબ.
આલમજાંન——[ખુદસે] મેરા વ્હેતા મેહરેજમાં બાઇ હએ!
પીરમર્દ——અએ શાહ હમને દીલમે વ્હુ કએરાઇ હએ,
આલમજાંન——અએ શાહજી સુનો મેરા ફરમાંન તુમ,
રહો આજકે રોજ મહેમાન તુમ,
કરો ગુસ્લ ઔર પહેનો પોશાક આપ,
હમે કીજીયેગા ન ગમનાક આપ.
પીરમર્દ——ખુદા પર તવક્કલ હમે ચાહીયે,
ન બસ્તી ન જંગલ હમે ચાહીયે.
ગદાઇમે જાતા હએ દીનતો ગુજર,
જહાં આઇ શબ વ્હાં ફકીરોંકા ઘર.
સો રહેતે હએં અબ યાદે માઅબુદમે,
ગુજારેંગે શબ યાદે માઅબુદમે.
[આંના વજીર રોશનબખ્તકા મુલ્કકે ઘરાકેકે
કુતવાલ અજીજકો લે કર.]

મુકફફા ફીકે.

રોશનબખ્ત—
તસલીમ અએ શાહા લીજીયે, નીત જાંમ અશરત પીજીયે,
ઇસ સુ નીગાહ તુક કીજીયે, દાદ ઇનકી હએ સો દીજીયે.

આલમજાન—
કહીયે તો કયા ફરીયાદ હએ? દીલ કીસ લીયે નાશાદ હએ?
કી આપ પર બેદાદ હએ, વ્હો કોનસા જલ્લાદ હએ?

અબીયાત.

અજીજ——હોવેં શાહ ઇસ્સેભી બુલંદ ઇકબાલ,
હું મએં મુલ્કે એગાફકા કુતવાલ.
બાદશાહ થે વ્હાંકે શાહેજમાં,
ઊન્કે ફરજન્દ દો થે જાંનેજહાં.
એક દુખ્તર થી પુખ્તા કાંમ જનાબ,
થા આલમજાંન ઊસકા નાંમ જનાબ.
નેક ફરજન્દભી થા એક શાહાકા,
નામ મેહરેજમાં થા ઊસ માહાકા.

વાલેદાને કી ઊન્કી જબ રેહેલત,
દુસરી, 'શાહને કર લી એક ઓરત.
જુલમસે ઊસકે દોનો બેચારે,
ભાગે હએં મુલ્કસે હો આવારે.
ચહાતે હએ અબ આહલેકાર ઊને,
કે કરેં શાહ શહેરીયાર ઊને.
મુલ્કમે આપકે ઊન્હોકા પતા,
મીલ સકે ગર તો હમકો દીજે બતા.

આલમજાંન—પતા ઊનકા લગાવુંગા મએં હાં,
હએ મગર ખએરીયતસે શાહેજમાં?

અઝીઝ——જો મલેકા હએ દુસરી અએ શાહ,
ઊસને ભાઈથી એક પીસર હમરાહ.
વ્હે હુવા કાંમ ઊસ બદઅખ્તરસે,
ખ્વાબમે શાહકો મારા ખન્જરસે.

[આલમજાંનકા હએબત ખાંના.]

રખ્ખા હમ સબને કરકે કૈદ ઊસે,
અબ અજલકા કરેંગે સએદ ઊસે.

[આલમજાંનો મેહરેજમાંકા આહ વ અફસોસ
કરના, સબકા તઆજ્જુબ હોના.]

આલમજાંન—હાએ! કયા મર ગએ મેરે અબ્બા,
કુચ કયું કર ગએ મેરે અબ્બા?
પાવું તુમકો કહાં મેરે બાબા,
તુમને છોડી જહાં મેરે બાબા.
રખતી ઊમ્મીદ થી બ્હોત ગમખ્વાર,
હો તુમારા કહીં મુઝે દીદાર.
બેપીદરકે બહોત મએં મુજતર હું,
આલમજાંન મએં ઊન્કી દુખ્તર હું.

[મેહરેજમાંકા આલમજાંનકો પએચાંન કર
ગલે લગાંના.]

મેહરેજમાં—કોન ? આલમજાંન ઓ બહેન મેરી !
દીદસે તેરીતો હુઈ સેરી.
કેસી આઇ મગર ખબર અફસોસ !
અપને બાબા ગએ ગુજર અફસોસ.
દીલકી દીલમેહી રહે ગઈ ઊમ્મીદ
આખેરીભી હુઈ ન હમકો દીદ !

આલમજાંન—ફાએદા કયા હુએ ભાઇ રોનેસે,
હોગા નુકસાન વકત ખોનેસે.
ચલો મુલ્કે એરાકમે ભાઇ,
તુમ હો મહેમાન મેરે જેભાઇ.

[આલમજાંનો મેહરેજમાકા મઅ જાને-
જહાંકે જાના, સબકા પીછે પીછે હોના
રવાંના.]

બાબ દુસરા—પરદા સાતવા.

દરબાર.

[વુજરાવોંકા અપને અપને ઓવિપર બએઠે
હુવે નજર આંના, પુરશઊરા નુરજે-
હાંનકા ગીરફતાર કીપે હુવે દીખલાઈ
દેના, પુરશઊરકા ગુલ મચાંના, રાહતે
રૂહકા ઊન્કે હમરાહ ગીરફતારીમે દી-
ખલાઈ દેના.]

જીલા-બીલાવલ.—ઇંગ્રેજી તર્જ.—ઓ માઇ માઇ—તર્જ.

પુરશઊર—દેખ, દેખ, દેખ ઓ વજીરે બેઇમાંન,
છોડ મુઝકો વર્ના મએં લુંગા તેરી જાંન.
સબકા મએં સુલતાંન, હું મે આલીશાંન.
આખર કયું મેરી લેને ચહાતે હો શએતાંન?—દેખ.
માદર, માદર, માદર ઓ માદર મેહરબાંન,
તોડ મેરી બેડી મારૂં સબકો ઘસી આંન.
મુઝકો પરેશાંન, કરતે હએં જો જાંન,
મેરે ઘરસે જો પલે હએં ખા કર આબોનાંન.—દેખ.

 ખ્વાબે મોહબ્બત ઊર્દુ, નાદાંનકી દોસ્તી ઔર જીકા જંજાલ.

પીલુ—ગઝલ.—કહું ક્યા ફલકકા સતાયા હું મએં.—તર્જ.

નુરજેહાંન—જો અચ્છીહી હોતી તેરી ચાલ બેટા,
તો કયું ઐસા હોતા મેરા હાલ બેટા.—જો.
કયું બદકાર કહેલાતી આલમમે માંદર,
ન તુઝસા જો હોતા બદઅફઆલ બેટા.—જો.
ભલેકે લીયે તેરે દુન્યાંમે મએંને,
ન કયા કયા કીયે હએં બદઅમાલ બેટા.—જો.

[દાખેલ હોના અઝીઝ કુતવાલકા.]

અઝીઝ——આમદકા શાહજાદેકી મુઝદા તમામકો,
લે આયા મએંને શામસે ઊસ નેકનામકો.
કયું કર ન શાદમાની હો અબ ખાસો આમકો,
પાયા હું શાહાજાદાએ આલી મુકામકો.
મેહરેજમાંકે આલમેજાંભી અયાં હએ સાત,
ફાલીબ નહીં હએ માહજ, હએ જાંનેજહાંભી સાત.

[આંના મેહરેજમાંકા શાહાના લીબાસ પહેન
કર અલમજાંનો જાંનેજહાંકે હમરાહ,
વઝીર રૌશનબખ્ત ઔર પીરમર્દકો લેકર,
વઝીર નેકબખ્તકા જા કર તાજ લાના,
ઔર મેહરેજમાંકો પહેનાના, સબકા શર્તે
તાઅઝીમો આદાબ બજાંના, પીરમર્દકા
નુરજેહાંનકો દેખ કર ઘબરાંના.]

અબીયાત.

પીરમર્દ———અએ બાંનો મુઝકો દે ગઇ કીસકા જીગર થા વ્હો,
જો બચ્ચા મએંને પાલા કયા, તેરા પીસર થા વ્હો?

નુરજાહાંન———મેરા નહીં થા, થા વ્હો પીસર મેરી સૌતકા,
કયું જુઠ બોલું, આ ગયા જબ વકત મૌતકા.
જબ સૌતકો મેરી હુવા ફરજંદે ખુશસીયર.
મુઝકો હસદ હુવા કે રહે બએઠેગા તખ્તપર,
થી દદ જેમે વ્હો મએંને બચ્ચા ઊઠા લીયા,
ઔર શામકે વકત લાકે તુમે શાહજી દે દીયા.
બચ્ચા દીખાવા ઊલ્લુકા ફેર શહરીયારકો,

કે વ્હે હુવા તુમારી મલેકા વીકારકો.
ઇસ ગમસે ઊસ ગરીબ મલેકાને જાંન દી,
શાહકોભી મૌતને નહીં દો દોન અમાન દી.
વ્હે મક્ર મેરા મુશતહરે આમ હો ગયા,
મુઝકો બદર શહરસે વજીરોંને કર દીયા.
ઇસ લડકેકો લે આઇ હું મએં ઇસ દયારમે,
શાહેજમાંસે કરકે નીકાહ થી બહારમે.
ઊસ શાહકો મારા હએ વ્હે બદઅખ્તરને જાનસે,
અફસોસ ! ખો દીયા મુઝે દોનો જહાંનસે.
[વજીર નેકબખ્તકા રાહતેરૂહકો છોડના]

પીરમર્દ——જો બચ્ચા લાકે જાંનેજહાં ઇસને મુઝકો દી,
વ્હો દુસરા નહીં હએ કોઇ, ખાસ તુઝકો દી.

રાહતેરૂહ——[જાંનેજહાંકો] જબતો હકીકી ભાઈ બીરાદર મે?
થે તૂ.

[રાહતેરૂહકા જાંનેજહાંકો ગલે લગાં
કુદરતસે મંએ બચી વર્ના શૌહર મેરે થે.

જાંનેજહાં——હમશીર સચ હએ બાત કે મેરાભી ઇર
તેરી તરફ બહેનકી તરહ થા અએ નેકજાત.

રૈશાનબખ્ત——[જાંનેજહાંકો]શાહા અબ બદોંકી બદીતો તમામ કીઇ,
ચલકર સમ્ભાલો શાહી તુમ અબ મુલ્કે શાંમકી.

મેહરેજમાં——કાતીલ હએ જોકે મેરે પીદર જી વીકારકા,
ખીન્જીર મુસ્તહક હએ વ્હો બે શુબ્હા દારકા.
ઇસ કાહેશાકાભી હો તહે ખાક અબ મુકાંમ,
ઇસકે સબબસે ખ્વાર જમાના હુવા તમાંમ.
[પુરશઊરો નુરજેહાંનકો સીપાહીયોંકા
ગીરફતાર કરકે લે જાના.]
જાંનેજહાં હએ અબતો યેહી મુદ્દઆ મેરા,
હમશીરસે તુ દસ્ત મેરી અબ મીલા તેરા.

જાંનેજહાં——મએં તો હમેશાં હું તહે ફરમાન આપકે,
કહીયેતો કદમોંપર હો ફીદા જાન આપકે.
[મેહરેજમાંકા જાંનેજહાંકે હાતસે આલમ-
જાંનકા હાત મીલાના.]

રાહતેરૂહ—[મેહરેજમાંકો] ધોકેમે ડાલા તુમને મુઝે આકે ફવાબમે,
કબ તક રખોગે મુઝકો ભલા ય્હે અઝાબમે ?
જાનેજાહાં-[મેહરેજમાંકો] ખીજમતમે આપકી મેરી હમશીર હો કુબુલ,
મેહરેજમાં——બાગે વીસાલમે મએં ચહાતાથા યેહી ફુલ.
[જાનેજહાંકા મેહરેજમાંકે હાતસે રાહતે-
રૂહકા હાત મીલાંના, સબકા સાત મીલ
કે શાદી મુબારકબાદીકા ગાંના ગાંના.]

ઝીંઝોટી—ગઝલ.—મુત્રબે ખુશ નવાબીગો—તર્જ.

સબ—

અએશો ખુશી મુદાંમ હએ, નાબુદ ગમકા નામ હએ,
ગીન્દોંકા ઇજ્દેહાંમ હએ, તફુવાકો અબ સલાંમ હએ.
મુત્રબે ખુશ નવાબીગો, તાજા બ તાજા નૌ બેનૌ,
બાદએ દીલ કુશ બેજો, તાજા બ તાજા નૌ બેનૌ.—મુત્રબે.
દીકે એહતેમાંમમે, અર્જો સમા હએં કાંમમે,
ર હએં કીયામમે, બજમે મહે તમામમે.—મુત્રબે.
જમાંસા શહરીયાર, રાહતેરૂહકા હએ યાર,
જહાંસા તાજદાર, આલમેજાંપે હએ નીસાર.—મુત્રબે.
રૌનકે બજમમે સદા, હોવે મુબારક અએ ખુદા,
અએશો ખુશી હએ ઇબતેદા, હરસુ ય્હે ચલતી હએ ૬.૬.—મુત્રબે.

વીકટોરીયા નાટક મંડલીના

ઉર્દુ ગાયણ યુકત નાટકો.

	રૂ.	આ.
સીતમે હામાંન..................................	૦	૮
હુમાયુન નાસીર................................	૦	૪
હીર રાંઝા..	૦	૪
બેનજીર બદ્રેમુનીર..............................	૦	૪
પુરન ભગત......................................	૦	૪
હાતમ બીન તએ તથા ભોલે મીયાં.............	૦	૮
ફીસાનએ અજાઇબ................................	૦	૮
જફાએ સીતમગરી તથા મીયાં પીસુ..............	૦	૬
ઇનસાફે માહમુદશાહ ગજનવી....................	૦	૮
જલસએ દીલપસંદ તથા ફરેબી મોહબ્બત.........	૦	૪
સએદુસ સુલેમાન.................................	૦	૪
નુરૂદીન ઔર હુસ્નઅફરોજ.......................	૦	૨
ચમ્પેલી ગુલાબ....................................	૦	૨
જુલ્મે અન્જલમ....................................	૦	૬
સીતમે હામાંન—અજાંમે ઊલફત—હીર રાંઝા—બેનજીર બદરેમુનીર અને પુરન ભગત એ પાંચ ખેલોની સાથે બાંધેલી ચોપડીના.............	૧	૦
જફાએ સીતમગરી—હાતમ બીન તએ અને ફીસાનએ અજાઇબ એ તરણડે ખેલોની સાથે બાંધેલી ચોપડીના..........................	૧	૦
મીયાં પીસુ ઔર બીબી ખટમલ—નુરૂદદીન ઔર હુસ્નઅફરોજ—ચમ્પેલી ગુલાબ—જલસએ દીલ પસંદ—ફરેબી મોહબ્બત અને ભોલે મીયાં એ બધાની સાથે બાંધેલી ચોપડીના..............	૦	૮

ખબર-ઉપલા સર્વે ખેલો હંમેશ સુધી છાપી પ્રગટ કરવાના તમાંમ હક્ક મીશીઅરસ જેહાંગીર એજનજી કરાંણી તથા કાવશજી પેશતનજી શશકે 'વીકટોરીયા નાટક મંડલી'ના માલેકો પાસથી વેચાતા લીધાછે, તેથી કોઇ પણ શખ્સ અથવા શખ્સોએ છાપી અથવા છપાવી પ્રગટ કરવા નહીં અને જો કરશે તો ધારા પ્રમાણે જોખમદાર થઇ નુકશાની ભરી આપવાને લાયક થશે.

ઠેકાંણુ—કોટમાં; જેહાંગીર એજનજી કરાંણી. નાં૦ ૧૮, પારસી બજાર સ્ટ્રીટ, તથા અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭, મરીન સ્ટ્રીટ, મુંબઇ.